

Palanski

DESET REČI
LJUBAVI

Biblioteka TRI ANDELA

Zvonimir Kostić Palanski

**DESET REČI
LJUBAVI**

**PUNTA NIŠ
2001.**

UVOD

Među velikim i za spasenje sudbonosnim temama kojima se Biblija bavi jedno od najistaknutijih mesta zauzima Božji Zakon. Nema nijednog od četrdeset autora Svetog pisma koji ovoj temi nije posvetio određeni prostor i dao mu izuzetan značaj. Na uzvišenom mestu nalazimo ga i u besedama Gospoda Isusa Hrista, zapisanim u evanđeljima. Međutim, i pored toga sa žalošću moramo primetiti da je danas veoma malo hrišćana koji poznaju suštinu ovog tzv. Moralnog zakona, a još je manje onih kojima je poznato da Biblija ne govori samo o ovom jednom Zakonu, već pominje četiri, odnosno pet vrsta zakona, dajući svakome od njih i određeni značaj i određeno mesto.

Najpoznatiji među njima je nesumnjivo već pomenuti **Moralni zakon**, odnosno zakon **Deset zapovesti**, za koje veliki Božji prorok Mojsije u Svetom pismu ističe da ih je napisao sam Gospod Bog, i to svojim prstom: „I dade mi Gospod dve ploče kamene, ispisane prstom Gospodnjim, na kojima bejahu reči sve koje vam izgovori Gospod na gori isred ognja na dan zbora vašega.” 5. Mojs 9,10.

Ovaj Zakon je izraz Božjeg karaktera i on reguliše naš odnos prema Bogu i bližnjima, a to je dovoljan razlog za njegov večni i nepromenljivi karakter. Jer, dokle god je Boga i dokle god je čoveka ovaj Zakon će biti na snazi. A kako je Bog večan i kako je omogućio smrću svoga sina Isusa Hrista da i čovek živi večno, to je i ovaj Zakon večan. Svaki napad na ovaj Zakon i svako ograničavanje njegovog značaja predstavlja napad na samog Zakonodavca.

Druga vrsta zakona je tzv. **obredni ili ceremonijalni zakon**. Njime su regulisani sveštenečka služba u Svetilištu, odnosno Hramu, i svi propisi u vezi sa prinošenjem žrtava koje su simbolisale i najavljivale Hristovu posredničku službu i Njegovu

otkupiteljsku žrtvu. S obzirom da je ova Žrtva već prinesena na Golgoti, to je sa Hristovom smrću ovaj zakon prestao da važi.

Treća vrsta zakona, koji je takođe izgubio svoj značaj, jeste **građanski zakon**, kojim su regulisani odnosi u starozavetnom Izrailju sve dok je Izrailj postojao kao država i imao teokratsku vladavinu. Ovaj zakon odavno nije na snazi i danas on nikoga ne obavezuje.

U četvrtu grupu zakona spadaju svi oni propisi koji su imali za cilj da se sačuva čovekovo zdravlje, pa bismo ih stoga mogli nazvati **zdravstvenim zakonima**. Njihov je značaj neprolazan i oni će važiti sve dok bude bilo čoveka sa potrebama kakve danas ima.

Petu vrstu zakona moramo uslovno uzeti u obzir. Ovaj zakon nije zapisan u Mojsijevim knjigama, ali se o njemu raspravlja na stranicama Biblije. To je **usmeni zakon**, odnosno tumačenje Mojsijevog zakona od strane književnika i fariseja, čemu je i sam Hristos u svojoj Besedi na Gori posvetio dosta pažnje.

Mi ćemo, međutim, u ovoj knjizi posvetiti pažnju isključivo Moralnom zakonu, odnosno zakonu Deset zapovesti. Već smo rekli da je on neprolazan, jer reguliše odnos čoveka prema Bogu i bližnjima. Ono što se mora posebno naglasiti jeste da se ovaj Zakon može ispuniti samo ljubavlju. Hristos je to na najbolji način iskazao u odgovoru na pitanje jednog zakonika koji je hteo da sazna koja je zapovest najveća u Zakonu. Tom prilikom je svih deset zapovesti sve na dve: “Ljubi Gospoda Boga svoga svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svom misli svojom. Ovo je prva i najveća zapovest. A druga je kao i ova: Ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. O ovima dvema zapovestima visi sav zakon i proroci.” Mt 22, 37-40.

Ne manja ljubav nam je potrebna da bismo razumeli suštinu Zakona. Bez takve ljubavi u opasnosti smo da Zakon posmatramo površno, a to znači da ostanemo samo na slovu Zakona, na zapisu, a da nam duh Zakona, koji je nesumnjivo sudbonosno važan, ostane nepoznat. Nastojanje ove knjige jeste upravo da prodre u duh Zakona i da čitalac kroz Zakon upozna lepotu karaktera samog Zakonodavca.

OBJAVA ZAKONA NA SINAJU

Javljanje Boga na Sinajskoj gori i priprema Božjeg naroda za primanje Zakona opisani su u Bibliji sledećim rečima:

„Prvoga dana trećega meseca, pošto izadoše sinovi Izrailjevi iz Misira, toga dana dođoše u pustinju Sinajsku. Krenuvši se iz Rafidina dođoše u pustinju Sinajsku, i stadoše u oko u pustinji, a oko načiniše Izrailjci onde pod gorom. I Mojsije izade na goru k Bogu; i povika mu Gospod s gore govoreći: ovako kaži domu Jakovljevu, i reci sinovima Izrailjevim: Videli ste šta sam učinio Misircima i kako sam vas kao na krilima orlovim nosio i doveo vas k sebi. A sada ako dobro uzaslušate glas moj i uščuvajte zavet moj, bićete moje blago mimo sve narode, premda je moja sva zemlja. I bićete mi carstvo sveštениčko i narod svet. To su reči koje ćeš kazati sinovima Izrailjevim. A Mojsije dođe i sazva starešine narodne; i kaza im sve ove reči koje mu Gospod zapovedi. A sav narod odgovori složno i reče: što je god kazao Gospod činićemo. I Mojsije javi Gospodu reči narodne. A Gospod reče Mojsiju: evo ja ću doći k tebi u gustom oblaku, da narod čuje kad ti stanem govoriti i da ti veruje do veka. Jer Mojsije beše javio Gospodu reči narodne. I reče Gospod Mojsiju: idi k narodu i osveštaj ih danas i sutra, i neka operu haljine svoje; i neka budu gotovi za treći dan, jer će u treći dan sići Gospod na goru Sinajsku pred svim narodom. A postavićeš narodu među unao-kolo, i reći ćeš: čuvajte se da ne stupite na goru i da se ne dotaknete kraja njezina; što se god dotakne gore, poginuće; toga da se niko ne dotakne rukom, nego kamenjem da se zaspe ili da se ustrelji, bilo živinče ili čovek, da ne ostane u životu. Kad rog zatrebu otežući onda neka pođu na goru. I Mojsije siđe s gore k narodu; i osvešta narod, i oprашe haljine svoje. I reče narodu: budite gotovi za treći dan, i ne ležite sa ženama. A treći dan kad bi ujutru, gromovi zagrmeše i munje zasevaše, i posta gust oblak na

gori, i zatrubi truba veoma jako, da zadrhta sav narod koji bejaše u okolu. Tada Mojsije izvede narod iz okola pred Boga, i stadoše ispod gore. A gora se Sinajska sva dimljaše, jer siđe na nju Gospod u ognju; i dim se iz nje podizaše kao dim iz peći, i sva se gora tresijaše veoma. I truba sve jače trubljaše, i Mojsije govoraše a Bog mu odgovaraše glasom. I Gospod sišavši na goru Sinajsku, na vrh gore, pozva Mojsija na vrh gore, i izađe Mojsije. A Gospod reče Mojsiju: siđi, opomeni narod da ne prestupe međe da vide Gospoda, da ne bi izginuli od mene. I sami sveštenici, koji pristupaju ka Gospodu, neka se osveštaju, da ih ne bi pobio Gospod. A Mojsije reče Gospodu: neće moći narod izaći na goru Sinajsku, jer si nas ti opomenuo rekavši: načini među gori i osveštaj je. A Gospod mu reče: idi, siđi, pa onda dođi ti i Aron s tobom; a sveštenici i narod neka ne prestupe međe da se popnu ka Gospodu, da ih ne bi pobio. I siđe Mojsije k narodu i kaza im.” 2. Mojs 19.

Sve je ovo bila priprema za primanje Božjeg Zakona i pokazatelj koliko je svet Gospod i koliko je svet Zakon koji će im biti objavljen. Narod je iz tog razloga i za tu priliku morao da se očisti i osvešta. Trećeg dana na znak trube prišli su gori, koju je ubrzo prekrilo gust i mračan oblak. Prodoran zvuk nevidljive nebeske trube, munje koje su parale nebo i strašna grmljavina potresle su goru iz temelja. Narod je u strahu i trepetu očekivao šta će se dogoditi. Onda se sve smirilo i zavladała je svečana tišina. Tada se začuo glas samoga Boga.

„Tada reče Bog sve ove reči govoreći:

Ja sam Gospod Bog tvoj, koji sam te izveo iz zemlje Misirske, iz doma ropskoga. Nemoj imati drugih bogova uza me.

Ne gradi sebi lika rezana niti kakve slike od onoga što je gore na nebu, ili dole na zemlji, ili u vodi ispod zemlje. Nemoj im se klanjati niti im služiti, jer sam ja Gospod Bog tvoj, Bog revnitelj, koji pohodim grehe otačke na sinovima do trećega i do četvrtoga kolena, onih koji mrze na mene; a činim milost na tisućama onih koji me ljube i čuvaju zapovesti moje.

Ne uzimaj uzalud imena Gospoda Boga svojega; jer neće pred Gospodom biti prav ko uzme ime njegovo uzalud.

Sećaj se dana od odmora da ga svetkuješ. Šest dana radi, i svršuj sve poslove svoje. A sedmi je dan odmor Gospodu Bogu tvojemu; tada nemoj raditi nijednoga posla, ni ti, ni sin tvoj, ni kći tvoja, ni sluga tvoj, ni sluškinja tvoja, ni živinče tvoje, ni stranac koji je među vratima tvojim. Jer je za šest dana stvorio Gospod nebo i zemlju, more i što je god u njima: a u sedmi dan počinu: zato je blagoslovio Gospod dan od odmora i posvetio ga.

Poštuj oca svojega i mater svoju, da ti se produže dani na zemlji, koju ti da Gospod Bog tvoj.

Ne ubij.

Ne čini preljube.

Ne kradi.

Ne svedoči lažno na bližnjega svoga.

Ne poželi kuće bližnjega svoga, ne poželi žene bližnjega svoga, ni sluge njegova, ni sluškinje njegove, ni vola njegova, ni magarca njegova, niti išta što je bližnjega tvoga.“
2. Mojs 20,1-17.

Na ovaj svečan i upečatljiv način objavljene su zapovesti Božje. Deset zapovesti, iskazane u deset reči. Upravo tako kaže i Mojsije: “I objavi vam zavet svoj, koji vam zapovedi da držite, **deset reči...**” 5. Mojs 4,13.

Deset reči ljubavi. Božje neizmerne ljubavi. Stoga Božje zapovesti ne treba shvatiti kao skup strogih, suvoparnih pravila i propisa, a još manje kao skup zabrana i ograničenja, iako su većinom iskazane rečima „nemoj” i „ne smeš“. Bez obzira što su tako formulisane zapovesti nemaju za cilj da nas sputavaju i ograničavaju u našem životu i radu, već da nam ukažu na ono, ili bolje reći na **one**, prema kojima treba da bude usmerena naša ljubav. A oni, prema kojima treba da bude usmerena naša ljubav, jesu Bog i naši bližnji. U tom smislu možemo još jednom navesti Hristove reči, kojima On upravo na ovakav način objašnjava kako možemo ispuniti Božji Zakon:

“**Ljubi Gospoda Boga svoga** svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svom misli svojom. Ovo je prva i najveća zapovest. A druga je kao i ova: **ljubi bližnjega svoga** kao samoga sebe. O ovima dvema zapovestima visi sav zakon i proroci.” Mt 22,37-40.

Apostol Pavle je imao smelosti čak da napiše da je ova druga Hristova zapovest dovoljna za izvršenje celokupnog Zakona: „Jer se sav zakon izvršuje u jednoj reči, to jest: ljubi bližnjega svoga kao sebe.” Gal 5,14.

Naravno da ovo niukoliko nije u suprotnosti sa Hristovim nalogom, a još se manje time ukida Njegova prva zapovest da ljubimo Boga. Možda to samo tako izgleda na prvi pogled. Ali samo na prvi pogled. Ako se setimo reči apostola Jovana, koji je pisao po čemu se najbolje vidi koliko ljubimo Boga, onda lako možemo da rešimo ovu prividnu dilemu. A Jovan je pisao: „Ako reče: ja ljubim Boga, a mrzi na brata svoga, laža je; jer koji ne ljubi brata svoga, koga vidi, kako može ljubiti Boga, koga ne vidi? I ovu zapovest imamo od njega: koji ljubi Boga da ljubi i brata svoga.” 1. Jv 4,20.21.

Pavle je, dakle, hteo da kaže da ako ljubimo bližnjega svoga kao sebe, da to pokazuje da već ljubimo Boga svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svom misli svojom. Obrnuto nije izvesno. Nije izvesno da ljubimo Boga, ako ne ljubimo bližnjega. To nam potvrđuje i apostol Jovan: “Ako ko reče: ja ljubim Boga, a mrzi na brata svoga, laža je; jer koji ne ljubi brata svoga, koga vidi, kako može ljubiti Boga, koga ne vidi?” 1. Jv 4,20.

Bog nije samo objavio svoj Zakon na Sinaju, On ga je i napisao i predao Mojsiju: „Tada se vrati Mojsije, i siđe s gore sa dve ploče svedočanstva u rukama svojim; **ploče bejahu pisane s obe strane, otud i odovud pisane**. I behu ploče delo Božje, i pismo beše pismo Božje, urezano na pločama.” 2. Mojs 32,15.16.

Na prvoj ploči su bile prve četiri zapovesti, koje govore o našoj ljubavi prema Bogu, a na drugoj ostalih šest zapovesti, koje govore o našoj ljubavi prema bližnjima.

Ima onih koji misle, štaviše i tvrde, da se do ovog trenutka nije znalo za Božji Zakon. Kakve li zablude! - rekli bismo. Onda je Bog stvorio bezakonike! Međutim, nije u pitanju zablude, već smišljena namera da se na taj način pobije pravo poreklo četvrte zapovesti i svrha njenog postojanja. No, o njoj ćemo kasnije. Sada je vrlo bitno da naglasimo da je Zakon na Sinaju dat samo kao podsećanje na ono što je već bilo izbledelo u ljudskim srcima i mislima. Bog ima plan da se to iskustvo i taj doživljaj oživi i onda više neće biti potrebe za ovakvim, pisanim podsećanjem. O tome nam svedoči i apostol Pavle navodeći Knjigu proroka Jeremije (31,31-34): “Jer je ovo zavet koji ću načiniti s domom Izrailjevim posle onih dana, govori Gospod: daću zakone svoje u misli njihove, i na srcima njihovim napisaću ih, i biću im Bog, i oni će biti meni narod. I nijedan neće učiti svoga bližnjega, i nijedan brata svoga, govoreći: poznaj Gospoda; jer će me svi poznati od maloga do velikoga među njima.” Jevr 8, 10.11.

Pre nego što obradimo svaku zapovest pojedinačno moramo biti svesni prirode Božjeg Zakona. Iskustvo apostola Pavla je u tom smislu dragoceno: „Tako je dakle zakon svet i zapovest sveta i pravedna i dobra.” Rim 7,12.

I ovo je dokaz koliko se Zakon ne sme odvojeno posmatrati od Boga. Zakon je upravo svet i pravedan i dobar, jer je izraz Boga koji je svet i pravedan i dobar.

Još je davno pre toga psalmista pevao o Božjem Zakonu i veličao moć njegovog delovanja na dušu, um, srce i oči čoveka: „Zakon je Gospodnji savršen, krepi dušu; svedočanstvo je Gospodnje verno, daje mudrost nevestome. Naredbe su Gospodnje pravedne, vesele srce. Zapovest je Gospodnja svetla, prosvetljuje oči.” Ps 19,7.8.

Želja je autora ove knjige da čitalac zaista okrepi svoju dušu, primi mudrost, razveseli srce i prosvetli oči dok bude čitao stranice koje slede.

1. zapovest

JA SAM GOSPOD BOG TVOJ

„Ja sam Gospod Bog tvoj, koji sam te izveo iz zemlje Midsirske, iz doma ropskoga. Nemoj imati drugih bogova uza me.” 2. Mojs 20.1-3.

Oduvek je neskrivena težnja čovekovog srca bila da vidi Boga i da se susretne sa Njim. Odakle potiče ova čežnja? Svako otuda što je čovek odmah nakon stvaranja imao prednost da razgovara sa svojim Tvorcem i svojim Ocem licem k licu. Ali tu je prednost izgubio sa padom u greh. Zato je ta težnja pečat božanske ljubavi u našem srcu, neizbledelo sećanje na vreme kada je čovek bio okružen slavom Božjom i uživao u Njegovoj prisutnosti.

Sveto pismo je zabeležilo da je i Mojsije, veliki prorok i vođa izabranog naroda, više puta tražio da vidi Boga, ali je dobio odgovor sa kojim se i mi moramo složiti i pomiriti: „Opet reče Mojsije: molim te, pokaži mi slavu svoju. A Gospod mu reče: učiniću da prođe sve dobro moje ispred tebe, i povikaću po imenu: Gospod pred tobom. Smilovaću se kome se smilujem, i požaliću koga požalim. I reče: ali nećeš moći videti lica mojega, jer **ne može čovek mene videti i ostati živ.**” 2. Mojs 33,18-20.

Mi nismo u stanju da vidimo Božju slavu i ostanemo živi. Sam Gospod najbolje zna zašto: „Jer zna građu našu, opominje se da smo prah.” Ps 103,14. To je posledica Adamovog pada u greh. Učinivši greh, Adam je izgubio slavu Božju. Greh se preneo na sve ljude: „Jer svi sagraše i izgubili su slavu Božju.” Rim. 3,23.

Mojsije je tražio da vidi Boga, ali ga nije mogao videti, jer je i on sam, budući čovek, bio bez slave Božje.

Prah nije dostojan Božje prisutnosti. Ali nije ni lišen Božje ljubavi. Naprotiv! Bog u svojoj ljubavi nalazi načina da nam se otkrije i približi. Nama kao prahu. I to, naravno, kao Bog ljubavi. Druge mogućnosti i nema za upoznavanje Boga, osim kroz otkrivenje. Tu istinu nije teško shvatiti. Zamislimo da je neko dete odraslo bez roditelja. Jednoga dana će ipak saznati da je moralo imati roditelje. Međutim, o njima ništa neće znati, ili pak sasvim malo, ali u svakom slučaju neće ih moći upoznati, ako mu se oni ne otkriju. Tako je i sa Bogom. Odnosno, sa nama. Mi shvatamo da mora postojati Bog, da mora postojati Onaj koji nas je stvorio, ali o Njemu ne možemo ništa znati, ako nam se On sam ne otkrije. A od tog poznanja zavisi naš život, naš večni život: “A ovo je život večni da poznaju tebe, jedinoga istinoga Boga i koga si poslao, Isusa Hrista.” Jv 17,3.

Bog se otkriva preko prirode

Govoreći o bezbožnim ljudima, koji “drže istinu u nepravdi” (Rim 1,18), apostol Pavle piše: „Jer što se može doznati za Boga poznato je njima: jer im je Bog javio; jer što se na njemu ne može videti, od postanja sveta moglo se poznati i videti na stvorenjima, i njegova večna sila i božanstvo, da nemaju izgovora.” Rim 1,19.20.

Boga ne možemo videti, ali Njegovu večnu silu i božanstvo možemo videti na Njegovim stvorenjima. Svaki cvet, svaka biljka, svako drvo, svaki insekt, svaka ptica, svaka životinja svedoči o večnoj sili i božanstvu Tvorca.

„Zapitaj stoku, naučiće te; ili ptice nebeske, kazaće ti. Ili se razgovori sa zemljom, naučiće te, i ribe će ti morske pripovediti.” O Jovu 12,7-9.

A šta tek reći o čoveku, koga je Bog stvorio po svome obličju da odražava Njegovu slavu (1. Mojs 1,26)?! U svojoj ljubavi Bog ga je stvorio, kako to piše u jevrejskom originalu, malo manjeg od sebe i „slavom i čašću venčao ga” (Ps 8,5). Te slave i časti nestalo je, na žalost, sa padom u greh, ali sklad tela, lepota prosvetljenog duha i uma čoveka još uvek ukazuju na Izvor božanske svetlosti.

Božju slavu, silu i mudrost otkriva i nebeski svod: „Nebesa kazuju slavu Božiju, i dela ruku njegovih glasi svod nebeski. Dan danu dokazuje i noć noći javlja. Nema jezika, niti ima govora, gde se ne bi čuo glas njihov. Po svoj zemlji ide kazivanje njihovo i reči njihove na kraj vaseljene.” Ps 19,1-4.

Ta vojska nebeska, koja se ne može izbrojati (Jer 33,22), kazuje kolika je velika Božja sila, mudrost i razum: „On je načinio zemlju silom svojom, utvrdio vaseljenu mudrošću svojom, i razumom svojim razastro nebesa.” Jer 10,12.

Pogled u veličanstveno nebo otkriva veličanstvenog Tvorca. To je ono što je navelo psalmistu Davida da postavi pitanje: „Kad pogledam nebesa tvoja, delo prsta tvojih, mesec i zvezde, koje si ti postavio, šta je čovek, te ga se opominješ, ili sin čovečji, te ga polaziš?” Ps 8,3.4.

Zaista, šta je čovek? Čovek je prah. Smrtno i prolazno biće. Ali Bog, koji je besmrtno i neprolazno, večan i silan, svet i pravedan, u svojoj ljubavi nije nas zaboravio. Njegove reči o nezaboravu nalazimo zabeležene u Knjizi proroka Isaije: „Može li žena zaboraviti porod svoj da se ne smiluje na čedo utrobe svoje? A da bi ga i zaboravila, ja neću zaboraviti tebe. Gle, na dlanovima sam te izrezao.” Is 49,15.16.

Zaista, dešava se, i svedoci smo toga, da majka može zaboraviti svoje dete. Ali ne i Bog! To potvrđuju Njegovi izrezani dlanovi, odnosno dlanovi Gospoda Isusa Hrista, koji su probodeni na krstu Golgote. Ožiljci od klinova na Njegovim dlanovima, to su naša imena. Veličina te božanske ljubavi bila je otkrivena proroku Isaiji osam vekova pre nego što se odigrala drama na krstu Golgote, na kome su zaceljene rane naših duša: „On bi ranjen za naše prestupe, izbijen za naša bezakonja; kar beše na njemu našega mira radi, i ranom njegovom mi se iscelismo.” Is 53,5.

Bog se opominje nas. I čini nam dobro. A na taj način što nam čini dobro, On sebe posvedočava: “I opet ne ostavi sebe neposvedočena, čineći dobro, dajući nam s neba dažd i godine rodne, puneći srca naša jelom i veseljem.” Dela 14,17.

Glas Božji u čoveku

Glas savesti je drugi način na koji se Bog otkriva čoveku: „Jer kad neznabošci ne imajući zakona sami od sebe čine što je po zakonu, oni zakona ne imajući sami su sebi zakon. Oni dokazuju da je ono napisano u srcima njihovim što se čini po zakonu, budući da im savest svedoči, i misli među sobom tuže se ili pravdaju.” Rim 2,14.15.

Drugim rečima, postoje ljudi koji nisu imali prilike da upoznaju Boga i Njegov Zakon, ali oni ipak postupaju i žive tako kao da ga znaju. To je dokaz da oni imaju Zakon u svom srcu. Njima savest svedoči kako da rade i oni su poslušni glasu savesti. Taj glas savesti u stvari je glas Božji u čoveku. Zato, ako su neznabošci spremni da se pokoravaju glasu savesti, koliko bi onda hrišćani trebalo da budu pokorni glasu savesti i verni Božjem Zakonu koji im nije nepoznat!

Hristove reči, koje je apostol Jovan zabeležio, možda na najslikovitiji način opisuju kako deluje glas savesti: „Evo stojim na vratima i kucam: ako ko čuje glas moj i otvori vrata, ući ću k njemu i večeraću s njime, i on sa mnom. Koji pobedi daću mu da sede sa mnom na prestolu mojemu, kao i ja što pobedih i sedoh s ocem svojim na prestolu njegovu.” Otk 3,20.21.

Hristos, pun ljubavi i strpljenja, stoji na vratima našega srca i kuca. On čeka da mu otvorimo svoje srce. Da večera sa nama. Večera na najbolji način iskazuje prisnost koju On želi da ima sa nama kao svojom decom.

Sveto pismo svedoči za Boga

Sveto pismo je Knjiga ljubavi, koja otkriva Boga ljubavi. I ova Knjiga se može iskazati jednom rečenicom. Jedna Isusova misao otkriva nam celokupni plan spasenja, koji se začeo u Božjem srcu: „Jer Bogu tako omile svet da je i sina svoga jedinorodnoga dao, da nijedan koji ga veruje ne pogine, nego da ima život večni.” Jv 3,16.

Bog koji je stvorio naš svet, nije ga mogao zaboraviti. On mu je omileo. Mi smo mu omileli. Iako je Bog nedokučiv i

nesaznatljiv, veličina Njegove ljubavi prema nama ipak se može izmeriti. Žrtva je mera svake ljubavi, pa i božanske. A Njegova Žrtva je bio Njegov jedinorođni Sin. Isus Hristos. Samo je Hristos mogao objaviti Božju ljubav, jer ona prožima i Oca i Sina. Zato i nas apostol Pavle, koji je uvek bio spreman na žrtvu, poziva na žrtvu: „Molim vas dakle, braćo, milosti Božje radi, da date telesa svoja u žrtvu živu, svetu, ugodnu Bogu; to da bude vaše duhovno bogomoljstvo.” Rim 12,1.

Privučen i ispunjen Božjom ljubavi takođe veli: „Ko će nas rastaviti od ljubavi Božje? Nevolja ili tuga? ili gonjenje? ili glad? ili golotinja? ili strah? ili mač? Jer znam jamačno da ni smrt, ni život, ni anđeli, ni poglavarstva, ni sile, ni sadašnje, ni buduće, ni visina, ni dubina, ni druga kakva tvar može nas razdvojiti od ljubavi Božje, koja je u Hristu Isusu Gospodu našem.” Rim 8,35.38.39.

Sveto pismo nam otkriva i druge Božje osobine: Bog je sveprisutan (Ps 139,7-12); večan (Ps 90,2; Otk 1,8); Bogu ništa nije nemoguće (Dan 4,17.25.35; Mt 19,26); nepromenljiv je (Mal 3,6; Ps 33,11; Jak 1,17); pun blagodati (Rim 3,24); pun milosrđa (Ps 145,9); pun strpljenja (2. Pt 3,15); svet (Ps 99,9); pravedan (Otk 22,12); istinit (1. Jv 5,20).

Hristos - živo otkrivenje Boga

Sveto pismo, ili Biblija, podeljeno je na Stari i Novi zavet. Stari zavet je najavljivao Hrista, Njegov dolazak, Njegovo utelovljenje, Njegovo delo ljubavi, Njegovu žrtvu na krstu za iskupljenje ljudskog roda. Novi zavet je sve to potvrdio. Apostol Pavle to izražava na sledeći način: „Bog, koji je od davnine mnogo puta i na mnogo načina govorio našim očevima preko proroka, u ove poslednje dane progovorio nam je preko Sina.” Jevr 1,1.2.

Bog nam govori preko Sina. Preko Isusa Hrista. Apostol Pavle, kao da želi celo evanđelje da obuhvati jednom rečenicom, piše: “I, kao što je priznato, velika je tajna pobožnosti: Bog se javi u telu, opravda se u Duhu, pokaza se anđelima, propovedi se nezabošcima, verova se na svetu, uznesu se u slavi.” 1. Tim 3,16.

Zaista, velika je tajna pobožnosti! Bog se javio u telu. A ko to može biti, osim Isusa Hrista, “koji je rođen od žene i pokoren zakonu” (Gal 4,4)? Bog se opravdao u Duhu. A ko to može biti, osim Isusa Hrista, koji je za sebe rekao: “Duh je Gospodnji na meni.” (Lk 4,18)? Bog se pokazao anđelima. A ko to može biti, osim Isusa Hrista kome su anđeli služili (Mt 4,11)? Bog se propovedio neznabošcima. A ko to može biti, osim Isusa Hrista, koji je obećao apostolima silu Duha Svetoga da mu budu “svedoci i u Jerusaimu i po svoj Judeji i Samariji i sve do kraja zemlje” (Dela 1,8)? Ali i pored svega toga, neki na žalost i dalje ostaju neznabošci, jer odbacuju svaku pomisao da je Hristos Bog.

Hristos je, dakle, živo otkrivenje Boga. On je to i sam potvrdio: „Kad biste mene znali onda biste znali i oca moga; i odsad poznajete ga, i videste ga. Reče mu Filip: Gospode! pokaži nam oca, i biće nam dosta. Isus mu reče: toliko sam vreme s vama i nisi me poznao, Filipe? koji vide mene, vide oca; pa kako ti govoriš: pokaži nam oca? Zar ne veruješ da sam ja u ocu i otac u meni? Reči koje vam ja govorim ne govorim od sebe; nego otac koji stoji u meni on tvori dela. Verujte meni: ako li meni ne verujete, verujte mi po tim delima.” Jv 14,7-11.

Sveto pismo je zabeležilo dovoljno Isusovih dela da možemo verovati da je On jedno sa Ocem. I ne samo to, nego da je On izraz Božje ljubavi prema nama, kao što je to zapisao apostol Pavle: „Ali Bog pokazuje svoju ljubav k nama što Hristos još kad bejasmu grešnici umre za nas.” Rim 5,8.

Za Gospoda Isusa Hrista možemo reći da je najuzvišenije otkrivenje Božje ljubavi i preko Njega možemo upoznati Oca. Apostol Jovan to iskazuje na sledeći način: „Sin Božji dođe, i dao nam je razum da poznamo Boga istinoga.” 1. Jv 5,20.

Bog se otkriva preko Svetoga Duha

Otkrivanje Boga preko Svetoga Duha je još jedno otkrivanje Božje ljubavi. Kad apostol Pavle govori o Svetome Duhu, on govori o „ljubavi Duha” (Rim 15,30). Zato suština prirode Svetoga Duha nije samo svetost, nego i ljubav. A te dve božanske osobine čine ga Božanskom Ličnošću.

Sušтина Njegovog delovanja u ljubavi ogleda se u tome što se On bori da u čoveku nadvladaju **svetost** i **ljubav**. Čovek ispunjen Svetim Duhom pokazuje u svom životu najlepši rod, rod Duha: „A rod je duhovni ljubav, radost, mir, trpljenje, dobrota, milost, vera, krotost, uzdržanje; na to nema zakona.” Gal 5,22.23.

Rod Duha oslobađa čoveka osude zakona, ali ne i držanja Zakona.

Osim toga Sveti Duh poučava (Lk 12,12), priprema za Sud (Jv 16,8), krštava (Mt 3,11), pomaže i „moli se za nas uzdisanjem neiskazanim” (Rim 8, 26). On bira i nadahnjuje proroke (2. Pt 1,21).

Čovek kao stvoreno biće može upoznati svoga Tvorca samo onoliko koliko mu to Tvorac otkrije i na način na koji mu to Tvorac otkrije. Put do istine o Bogu nije sumnja, već vera: “A bez vere nije moguće ugoditi Bogu; jer onaj koji hoće da dođe k Bogu, valja da veruje da ima Bog i da plaća onima koji ga traže.” Jevr 11,6.

Put vere je i put ljubavi: „A koji nema ljubavi ne pozna Boga; jer je Bog ljubav.” 1. Jv 4,8.

Bog se otkriva u istoriji

Biblija ne uči, kao što to neki misle, da je svet prepušten samom sebi i da Bog nema udela u onome što se događa u istoriji. Naprotiv. Bog aktivno učestvuje u istoriji. Tako u Knjizi proroka Danila nalazimo misao da „Višnji vlada carstvom ljudskim, i daje ga kome hoće.” (Dan 4,17). A isto tako i misao da „Bog smeće careve, i postavlja careve.” Dan 2,21.

Veliki proročki lanci, zapisani u drugom, sedmom, osmom, devetom i jedanaestom poglavlju Danilove knjige, koji najavljuju vekovima unapred pojavu određenih carstava i careva, najbolje su svedočanstvo da ništa nije prepušteno slučaju.

„I učinio je da od jedne krvi sav rod čovečji živi po svemu licu zemaljskome, i postavio je napred određena vremena i međe njihovoga življenja; da traže Gospoda, ne bi li ga barem

opipali i našli, premda nije daleko ni od jednoga nas.” Dela 17,26.27.

Gospod je, dakle, rodu čovečjem, a to znači kako pojedincima tako i narodima, postavio unapred vremena i granice njihovog postojanja, ali sa jednim jedinim ciljem - da Ga traže. Narodi koji nisu umeli da iskoriste svoju istorijsku šansu da traže Gospoda, nego su, naprotiv, ratovali protiv Njega, svoje vođe proglašavali bogovima i služili im kao bogovima, bili su osuđeni na propast i zaborav.

Ovo isto važi i za pojedince. Za svako ljudsko biće po-naosob.

Poslednju reč uvek ima Bog.

Bog se otkriva u proroštvu

Poslušajmo šta nam Bog kaže:

„S kim ćete me izjednačiti i isporučiti? koga ćete mi uzeti za priliku da bi bio kao ja? Prosipaju zlato iz toboca i mere srebro na merila, plaćaju zlataru da načini od njega boga, pred kojim padaju i klanjaju se. Meću ga na rame i nose ga, i postavljaju ga na mesto njegovo te stoji i ne miče se s mesta svojega; ako ga ko zove, ne odziva se niti ga izbavlja iz nevolje njegove. Pamтите to, i pokažite se da ste ljudi, uzmite na um, prestupnici! **Pamtite što je bilo od starine; jer sam ja Bog, i nema drugoga Boga, i niko nije kao ja, koji od početka javljam kraj i izdaleka što još nije bilo;** koji kažem: namera moja stoji i učiniću sve što mi je volja.” Is 46,5-10.

Bog od početka javlja kraj i izdaleka što još nije bilo. Bog zna unapred šta će se sve dogoditi. Pred Njim ništa nije sakriveno. Za Njega vreme nije nikakva prepreka, jer je On Gospodar vremena.

On živi u večnosti, ali je istovremeno prisutan u svakom vremenskom trenutku.

Bog se otkriva u čovečnosti

Neko je mudro primetio da je čovek hteo da bude čovek bez Boga, a da Bog nije hteo da bude Bog bez čoveka - i zato je postao čovek.

Čovek bez Boga ne može otkrivati Boga. Samo čovek sa Bogom može u svojoj čovečnosti svojim bližnjima otkrivati Boga. Upravo to je Hristos i očekivao od svojih sledbenika kada im je rekao: „Vi ste videlo svetu; ne može se grad sakriti kad na gori stoji. Niti se užiče sveća i meće pod sud nego na svećnjak, te svetli svima koji su u kući. Tako da se svetli vaše videlo pred ljudima, da vide vaša dobra dela, i slave oca vašega koji je na nebesima.” Mt 5,14-16.

Videlo svetu su ljudi prosvetljeni Videlom Istinitim, „koje obasjava svakoga čoveka koji dolazi na svet” (Jv 1,9). A Videlo Istinito je sam Gospod Isus Hristos.

Njihova čovečnost je čovečnost Sina čovečjeg. Takvima apostol Petar upućuje posebnu poruku: „A vi ste izbrani rod, carsko sveštenstvo, sveti narod, narod dobitka, da objavite dobrodetelji onoga koji vas dozva iz tame k čudnome videlu svome.” 1. Pt 2,9.

Bog se otkriva preko dece

Ovo je svakako najdirljivije i možda najlepše otkrivanje Boga i Njegove slave i u stanju je da učini da zamuknu čak i oni koji otvoreno negiraju Boga i Njegovo postojanje, jer je toliko očigledno da mu se ne mogu suprotstaviti. Pogledajmo kako o tome piše psalmista David: “U ustima male dece i koja sisaju činiš sebi hvalu nasuprot neprijateljima svojim, da bi učinio da zamukne neprijatelj i nemirnik.” Ps 8,3.

Dakle, mala deca, pa čak i ona koja sisaju, svojim postojanjem, bezazlenošću i nevinošću uzdižu hvalu svom Stvoritelju. Deca potvrđuju da postoji Bog, iz čijih su ruku izašla bezazlena i nevina stvorenja. Koliko je ova istina velika mogli su se uveriti i sami Hristovi učenici, koji su se jednom prilikom prepirali oko toga ko je od njih najveći. Ta svađa je otkrila da među

njima postoji rivalstvo i neprijateljstvo. Izazvan ovim događajem, a znajući da nijedan od njih nije dostojan upravo zbog toga da uđe u carstvo nebesko, Isus je postupio na sledeći način: “I dozva Isus dete, i postavi ga među njih, i reče im: zaista vam kažem, ako se ne povratite i ne budete kao deca, nećete ući u carstvo nebesko. Koji se dakle ponizi kao dete ovo, onaj je najveći u carstvu nebeskome. I koji primi takvo dete u ime moje, mene prima.” Mt 18,2-5.

Ne znamo kako se zvalo ovo dete koje je Isus pozvao, ali vidimo da ono nije oklevalo da dođe. Nije se dvoumilo. Nije sumnjalo. Nije postavljalo pitanja i potpitanja. Nije se nećkalo. Jednostavno je prišlo sa puno poverenja i kao takvo moglo je da posluži kao dobar primer učenicima, a i nama danas, da je uslov za ulazak u carstvo nebesko čistota dečje duše, bezuslovno poverenje, otvorenost, vera bez trunke sumnje, nevinost. Sve to deca imaju, a sve to odrasli nemaju. Doduše, odrasli su sve to imali, ali su izgubili. Zato Isus kaže da je potrebno da se povrate i budu kao deca, ako žele da uđu u carstvo nebesko. Deca očito ovaj uslov ispunjavaju samim tim što su deca.

Drugom prilikom, kada su neki roditelji doveli decu Isusu da ih blagoslovi i pomoli se za njih, Isusovi učenici su se usprotivili. Očigledno da nisu razumeli, a možda i nisu hteli da prihvate pouku iz prethodnog događaja. Međutim, sada su morali, jer je to bio uslov njihovog spasenja: “A Isus reče: ostavite decu, i ne zabranjujte im dolaziti k meni; jer je takvih carstvo nebesko.” Mt 19,14.

Bog se, dakle, otkriva i preko dece. U ljudskom rodu još uvek ima onih koji potvrđuju da je i čovečanstvo u svom detinjstvu bilo nevino i čisto. To su deca. Zato je Isus rekao: “I koji primi takvo dete u ime moje, mene prima.” Mt 18,2-5.

Bog ljubavi

Kao hrišćani mi verujemo u Oca, Sina i Svetoga Duha. Otac je Bog, Sin je Bog i Sveti Duh je Bog. Oni su jednaki u svom samopostojanju. Ovo ni u kom slučaju ne znači da u hrišćanstvu postoji panteon raznih bogova, niti se ovim pobija vera

starog Izrailja u postojanje jednoga Boga (5. Mojs 4,35; 6,4; Is 45,5; Zah. 14,9), jer i Novi zavet naglašava Božje jedinstvo (Mk 12,29-32; Jv 17,3; 1.Kor 8,4-6; Ef. 4,4-6; 1.Tim 2,5). Međutim, to jedinstvo ne poništava jasnu izdvojenost božanskih ličnosti Oca, Sina i Svetoga Duha.

Najjača sila koja stapa ove tri božanske ličnosti u jedno Božanstvo jeste Ljubav. Zato je apostol Jovan i poistovetio Boga sa ljubavlju, rekavši: „**Bog je ljubav.**” 1. Jv 4,8. I za apostola Pavla Bog je „**Bog ljubavi**” (2. Kor 13,11). Ta božanska ljubav ne deluje, međutim, samo o okviru Svetog Trojstva. Ona se izliva na sve. Na sve što je Bog stvorio. Na sva Njegova stvorenja. I na čoveka, iako je čovek jedino biće u svemiru koje je grehom istrgnuto iz Božjeg naručja. Ali se Bog sa tim nije pomirio. Pokrenut ljubavlju učinio je sve da čoveka vrati u nebesku porodicu ljubavi: „Jer Bogu tako **omile** svet da je i sina svojega jedinorodnoga **dao**, da nijedan koji ga veruje ne pogine, nego da ima život večni. Jer Bog ne posla sina svoga na svet da sudi svetu, nego da se svet spase kroza nj.” Jv 3,16.17.

Shvativši dubinu ove ljubavi i osetivši njenu silu koja preporuča, apostol Pavle je mogao da zapiše svoje duboko iskustvo sa Hristom: „A ja više ne živim, **nego živi u meni Hristos**. A što sad živim u telu, **živim verom sina Božjega, kome omileh, i predade sebe za mene.**” Gal 2,20.

Verujući da su i drugi hrišćani stekli ovo isto iskustvo sa Hristom, iskustvo stapanja i poistovećivanja sa Bogom ljubavi, Pavle je sa sigurnošću vernog Božjeg čoveka mogao da zapiše: „**Jer je naše življenje na nebesima**, otkuda i spasitelja očekujemo Gospoda svoga Isusa Hrista, koji će preobraziti naše poniženo telo da bude jednako telu slave njegove, po sili da može sve sebi pokoriti.” Fil 3,20.21.

Sila koja sve može sebi pokoriti jeste **sila ljubavi**. Živeći verom na nebesima sa Hristom, Pavle je na sva iskušenja, ma kako ona bila strašna, bolna, teška, a ponekad i ponižavajuća, imao samo jedan odgovor: „Ali u svemu ovome pobeđujemo onoga radi **koji nas je ljubio**. Jer znam jamačno da ni smrt, ni život, ni anđeli, ni poglavarstva, ni sile, ni sadašnje, ni buduće, ni visina, ni dubina, ni druga kakva tvar može nas razdvojiti od

Ljubavi Božje, koja je u Hristu Isusu Gospodu našem.” Rim 8,37-39.

Samo ovako shvaćena, prva zapovest ima svoj puni smisao. Bog se u njoj otkriva kao jedini Bog, kao Bog ljubavi, i još nam kaže da ne treba da imamo druge bogove pored Njega. To ne znači da drugi bogovi postoje, već znači da ih ne smemo stvarati i dozvoljavati da nas bilo šta otrgne iz naručja Božje ljubavi.

Bog nas ljubi i želi da mu uzvratimo ljubav. Prva zapovest je vapaj Boga za ljubavlju, vapaj Boga koji je sve učinio za čoveka. Posebno iskustvo sa Njim stekao je Izrailj kao izabrani narod. Bog ga je izbavio iz Misira, iz kuće ropske. Zato ga na to i podseća u svojoj prvoj zapovesti. To ne znači da se Zakon odnosi samo na Jevreje. Misir (Egipat) je jednostavno druga reč za greh. Bog je i nas izbavio iz Misira, odnosno od greha: „Koji nas izbavi od vlasti tamne, i premesti nas u carstvo sina ljubavi svoje, u kome imamo izbavljenje krvlju njegovom i oproštenje greha.” Kol 1, 13.14.

Velika cena je plaćena za naše izbavljenje. Sin Božji, Isus Hristos, dao je svoj život da bismo mi mogli živeti. Zato je apostol Jovan, kao apostol ljubavi, zapisao: „Ko ima sina Božjega ima život; ko nema sina Božjega nema života.” 1. Jv 5,12.

2. zapovest

NE GRADI SEBI LIKA REZANA

„Ne gradi sebi lika rezana niti kakve slike od onoga što je gore na nebu, ili dole na zemlji, ili u vodi ispod zemlje. Nemoj im se klanjati niti im služiti, jer sam ja Gospod Bog tvoj, Bog revnitelj, koji pohodim grehe otačke na sinovima do trećega i do četvrtoga kolena, onih koji mrze na mene; a činim milost na tisućama onih koji me ljube i čuvaju zapovesti moje.” 2. Mojs 20,4-6.

Ne-poštovanje ove zapovesti, kao što vidimo, ima strašne posledice po čoveka i njegovo potomstvo. Poštovanje, naprotiv, otvara vrata Božjoj milosti.

Zašto je tako stroga ova zapovest? I gde je tu Božja ljubav?

„I progovori Gospod k vama isred ognja; glas od reči čuste, ali osim glasa lika ne videste. (...) Zato čuvajte dobro duše svoje; jer ne videste nikakvoga lika u onaj dan kad vam govori Gospod na Horivu isred ognja, da se ne biste pokvarili i načinili sebi lik rezan ili kaku god sliku...” 5. Mojs 4,12.15. 16.

Onda kada se Bog objavio svome narodu na Sinaju, osim Njegovog glasa i Njegovih reči, niko nije video Njegov lik. Zato nas Sveto pismo upozorava da čuvamo dobro duše svoje da se ne bismo pokvarili i načinili sebi lik rezan ili kakvu sliku i klanjali se njima. To znači da je nepoštovanje ove Božje zapovesti pogubno po našu dušu i po naš život. U tome je Božja ljubav prema nama. Bog nas opominje. A Njegova opomena je suviše ozbiljna da bismo se sa njom igrali. Čujmo je još jednom: „Da se ne biste **pokvarili i načinili sebi lik rezan ili kaku god**

sliku...” 5. Mojs 4,16.

Prema tome, rezanje likova i klanjanje njima nije rezultat više duhovnosti, kao što neki misle, nego je posledica **kvarenja**. Samo duša koja se već pokvarila može učiniti tako grdno zlo pred Gospodom. A grdno zlo ima i grdne posledice. To kvarenje se nužno prenosi s kolena na koleno. Bog je prinuđen da reaguje na kvarenje. Na pokvarenost. Na stanje koje je jednako truljenju, odnosno istrulelosti. Zato je Isus rekao: „Ljubi Gospoda Boga svoga svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svom misli svojom.” Mt 22,37.

Ko god ne čini tako, znači da je deo njegovog srca, deo njegove duše i deo njegove misli već zahvaćen kvarenjem. A to kvarenje ima tendenciju brzog širenja. Ono vrlo bzo zahvata celo srce, celu dušu i celu misao. I tu se ne zaustavlja. Prenosi se dalje. Na tuđu dušu, na tuđe srce i na tuđu misao. Ko se nalazi u najvećoj opasnosti da bude zahvaćen tim kvarenjem? Svakako, onaj ko je najbliži, a to su deca. To su sinovi. Sinovi onih koji su se već pokvarili. Gledajući roditelje, i oni će činiti to isto. Činiće zlo pred Gospodom. Dražiće ga. Tako truljenje zahvata mlado srce, mladu dušu i mladu misao. Kasnije se prenosi dalje. Na sledeću generaciju. Na unuke. A sa njih na sledeće koleno. Zato Bog pohodi grehe otačke na sinovima do trećega i do četvrtoga kolena onih koji mrze na Njega.

Pogledajmo kako je Bog oštro opomenuo svoj narod kada ga je izveo iz Misira, iz kuće ropske, da sačuva sebe, svoje sinove i svoje unuke: „Kad izrodiš sinove i unuke, i ostarite u onoj zemlji, **ako se pokvarite i načinite sliku rezanu** od kake stvari i učinite što nije ugodno Gospodu Bogu vašemu, dražeći ga, svedočim vam danas nebom i zemljom **da će vas brzo nestati** sa zemlje u koju idete preko Jordana da je nasledite, nećete biti dugo u njoj, nego ćete se istrebiti. Ili će vas rasejati Gospod među narode, i malo će vas ostati među narodima u koje vas odvede Gospod.” 5. Mojs 4,25-27.

I ovde nailazimo na istu misao i na isti redosled:

- 1) ako se pokvarite;
- 2) i načinite sliku rezanu;

3) brzo će vas nestati.

Pokvarene jabuke se izdvajaju i bacaju da ne bi pokvarile one zdrave. Tako čini svako ko je razuman. Tako i Bog postupa i sa pokvarenim pojedincima i sa pokvarenim narodima. I u tome je Njegova ljubav i milost.

Neko će, možda, da bi opravdao svoje verovanje i ponašanje, reći da je ovo citat iz Starog zaveta i da su ove reči upućene Jevrejima. Ako je tako, da li onda to znači da se oni koji nisu Jevreji mogu kvariti? Da mogu praviti rezane likove i slike i da im se mogu klanjati? Da mogu na taj način činiti ono što nije ugodno Gospodu Bogu? Da Ga mogu dražiti? Ne govore li sudbine drugih naroda, njihovo rasejanje, ili pak njihov nestanak sa istorijske scene, da se Bog ne menja i da postupa isto sa svima?

Bog se ne može rezati od drveta ili liti od metala, makar to bilo i zlato i srebro. Ne može se ni slikati, svejedno da li na dasci, platnu ili zidu.

Sam Isus je rekao: „Bog je duh; i koji mu se mole, duhom i istinom treba da se mole.” Jv 4,24.

A taj isti Duh pita: „**Šta pomaže rezan lik** što ga izreza umetnik njegov? šta liven lik i učitelj laži, te se umetnik uzda u delo svoje gradeći neme idole? Teško onome koji govori drvetu: preni se! i nemu kamenu: probudi se! Hoće li on učiti? Eto, obložen je zlatom i srebrom, a **nema duha u njemu.**” Av 2,18.19.

Rezani i liveni likovi, dakle, ne mogu ništa pomoći. Oni su nemi idoli. Gluvi i nemi. Jer, u njima nema duha.

Apostol Pavle nas savetuje kakav odnos treba da imamo prema Bogu: „Kad smo dakle rod Božji, **ne treba da mislimo da je Božanstvo kao ikone zlatne ili srebrne ili kamene**, koje su ljudi majstorski načinili po smišljanju svome.” Dela 17,29.

Oni koji zagovaraju suprotno od ovoga što Biblija uči, pravdaju to nekom potrebom čoveka koja proističe, kako oni to kažu, iz konkretnosti religijskog osećanja, koja se ne zadovoljava samo duhovnom kontemplacijom, nego traži i neposrednu, opipljivu blizinu. Šta time zapravo žele? Žele da opipaju Boga.

Da ga naprave, pa da Ga opipaju.

Ne podseća li nas ovo donekle na apostola Tomu. Ali, samo donekle. Kada su mu drugi Hristovi učenici rekli da su videli vaskrsloga Hrista, Toma je odgovorio: „Dok ne vidim na rukama njegovim rana od klina, i ne metnem prsta svoga u rane od klina, i ne metnem ruke svoje u rebra njegova, neću ga verovati.” Jv 20,25.

Hristos mu je pružio takvu mogućnost ali ga je i ukorio: „Pruži prst svoj amo i vidi ruke moje; i pruži ruku svoju i metni u rebra moja, i ne budi neveran, nego veran.” Jv 20,27.

Toma je na ove reči samo izustio: „Gospod moj i Bog moj.” Jv 20,28.

Toma je bio neveran, i zato mu je ostao nadimak Neverni Toma. Hteo je da opipa živoga Hrista, Boga u ljudskom telu. Kako li su tek neverni u Božjim očima oni koji žele da opipaju Boga u drvetu, u kamenu, u bronzi?!

Majstor ili idolopoklonik?

Bog potpuno razume našu potrebu za Njegovom blizinom. I ima odgovor na tu potrebu, ali sasvim drugačiji od onoga koji nude neposvećeni ljudi: „A koji drži reč njegovu, u njemu je zaista ljubav Božja savršena; po tom poznajemo da smo u njemu.” 1. Jv 2,5.

Blizina Božja se ne ostvaruje kroz opipavanje, nego kroz ljubav i držanje reči Božje. **Slika ili lik ne može biti mesto mističnog susreta čoveka sa Bogom, već zajednica duha ostvarena verom.** U to nas uverava i apostol Pavle: „Jer po veri živimo, a ne po gledanju.” 2. Kor 5,7.

Rezanje likova i pravljenje slika za obožavanje vređa Boga. Njegova reakcija to pokazuje: „S kim ćete me izjednačiti i isporediti? koga ćete mi uzeti za priliku da bi bio kao ja? Prosi-paju zlato iz toboca i mere srebro na merila, plaćaju zlataru da načini od njega boga, pred kojim padaju i klanjaju se. Među ga na rame i nose ga, i postavljaju ga na mesto njegovo te stoji i ne miče se s mesta svojega; ako ga ko zove, ne odziva se niti ga izbavlja iz nevolje njegove. Pamтите to, i pokažite se da ste ljudi, uzmite na um, prestupnici! Pamтите što je bilo od starine; jer sam ja Bog, i nema drugoga Boga, i niko nije kao ja, koji od početka javljam kraj i izdaleka što još nije bilo; koji kažem: namera moja stoji i učiniću sve što mi je volja.” Is 46,5-10.

Oni koji ne poštuju drugu zapovest, oni su prestupnici u Božjim očima. Ali, ne samo to: „Koji grade rezane likove, svi su **ništa**, i mile stvari njihove ne pomažu ništa, i one su im svedoci da ne vide i ne razumeju, da bi se posramili.” Is 44,9.

Apostol Pavle kaže: „Idol nije **ništa**...” 1. Kor 8,4.

Dakle, **ni idol ni idolopoklonici nisu ništa.** Najbolji primer vrednosti ovih bogova i njihovih poklonika jeste slučaj vavilonskog cara Valtasara, koji je opisan u Knjizi proroka Danila.

Valtazar je učinio veliku gozbu, na kojoj je, napivši se vina, naredio da se donesu sudovi zlatni i srebrni, koje je u svoje vreme iz jerusalimskog Hrama opljačkao njegov pradeda, osnivač Vavilonskog carstva, car Navuhodonosor. Zajedno sa svojim knezovima, ženama i inočama pio je vino iz ovih posvećenih

sudova i hvalio svoje bogove zlatne i srebrne i medene i drvene i kamene. U taj čas pojavili su se prsti ruke čovečje, koji su ispisali na zidu presudu ovom caru i njegovom carstvu. Tu presudu mogao je da pročita samo prorok Danilo, a ona je glasila da je Bog brojio njegovo carstvo i do kraja izbrojio, da je Valtazar izmeren na merilima i našao se lak i da je njegovo carstvo podeleženo Miđanima i Persijancima.

U čemu je bila krivica ovog cara? U oholosti. U čemu se ta oholost pokazala? Evo kako to objašnjava prorok Danilo:

„A ti, Valtasare, (...) nisi ponizio srca svojega premda si znao sve ovo. Nego si se podigao na Gospoda nebeskoga, i sudove doma njegova donesoše preda te, i piste iz njih vino ti i knezovi tvoji, žene tvoje i inoče tvoje, i ti hvali bogove srebrne i zlatne, medene i gvozdene, drvene i kamene, koji ne vide niti čuju niti razumeju, a ne slavi Boga, u čijoj je ruci duša tvoja i svi putovi tvoji. Zato od njega bi poslana ruka i ovo pismo bi napisano.” Dan 5,22-24.

Jasno je na osnovu ovog izveštaja da se onaj koji se klanja gluvim i slepim bogovima podiže na samoga Gospoda nebeskoga. Zato je kazna neminovna. Bez obzira kada dolazi. U ovom slučaju došla je odmah: “Istu noć bi ubijen Valtasar car Haldejski.” Dan 5,30.

U Božjim očima Valtasar je bio lak. Bog ga je stavio na jedan tas merila, a na drugi nije stavio ništa - i merila su ostala u ravnoteži. Znači Valtazar je bio - **ništa**.

„Ko gradi boga i lije lik, nije ni na kaku korist. Kovač kleštima radi na živom ugljvlju, i kuje čekićem, i radi snagom svoje ruke, gladuje, te iznemogne, i ne pije vode, te sustane. Drvodolja rasteže vrpce i beleži crvenilom, teše i zao-kružuje, i načinja kao lik čovečji, kao lepa čoveka, da stoji u kući. Seče sebi kedre, i uzima česvinu i hrast ili što je najčvršće među drvljem šumskim; sadi jasen, i od dažda raste. I biva čoveku za oganj, i uzme ga, te se greeje; upali ga, te peče hleb; **i još gradi od njega boga i klanja mu se; gradi od njega lik rezan, i pada na kolena pred njim.** Polovinu loži na oganj, uz polovinu jede meso ispekavši pečenje, i biva sit, i greje se i go-

vori: aha, ogrejah se, videh oganj. A od ostatka gradi boga, rezan lik svoj, pada pred njim na kolena i klanja se, i moli mu se i govori: izbavi me, jer si ti bog moj. **Ne znaju, niti razumeju, jer su im oči zaslepljene da ne vide, i srca, da ne razumeju.** Niti uzimaju na um, nema znanja ni razuma da bi koji rekao: polovinu ovoga spalih na oganj, i na uglju od njega ispekoh hleb, ispekoh meso i jedoh; i od ostatka eda li ću načiniti **gad**, i panju drvenom hoću li se klanjati? **Takav se hrani pepelom**, prevareno srce zavodi ga da ne može izbaviti duše svoje, niti reći: nije li laž što mi je u desnici?" Is 44,10.12-20.

Bog nije predvideo da se hranimo pepelom. Bog nam je u svojoj ljubavi dao svog jedinorodnog Sina Isusa Hrista, koji je rekao: „Ja sam hleb života: koji meni dolazi neće ogladneti, i koji mene veruje neće nikad ožedneti.” Jv 6,35.

Bog nije predvideo da se uzdamo u panj i u laž. Isus takvima upućuje oštar ukor: „Vaš je otac đavo; i slasti oca svojega hoćete da činite: on je krvnik ljudski od početka, i ne stoji na istini; jer nema istine u njemu; kad govori laž, svoje govori: jer je laža i otac laži.” Jv 8,44.

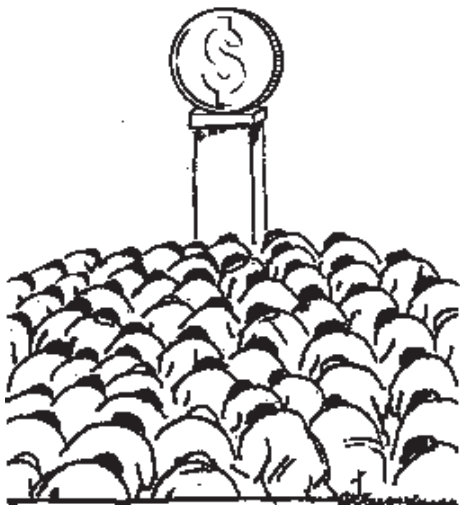
A nama nije potrebna laž. Nama je potrebna istina, potreban nam je Onaj, koji je za sebe rekao: „Ja sam put, **istina** i život.” Jv 14,6. Nama je potreban Gospod Isus Hristos, Sin Božji.

„Ko ima sina Božjega ima život; ko nema sina Božjega nema života.” 1. Jv 5,12.

Najzad treba reći da nije samo obožavanje rezanih likova i slika predmet ove zapovesti. Njome je obuhvaćeno i sve drugo čemu u životu poklanjamo veću ljubav nego Bogu. Tako je, na primer, Isus rekao: „Ko ljubi oca ili mater većma nego mene, nije mene dostojan; i koji ljubi sina ili kćer većma nego mene, nije mene dostojan.” Mt 10,37.

Takođe, ako se više uzdamo u bilo šta na ovoj Zemlji nego u Boga, i tada kršimo ovu zapovest: „Ovako veli Gospod: da je proklet čovek koji se uzda u čoveka i koji stavlja telo sebi za mišicu, a od Gospoda odstupa srce njegovo. Jer će biti kao vres u pustinji koji ne oseća kad dođe dobro, nego stoji u pusti-

nji, na suvim mestima u zemlji slanoj i u kojoj se ne živi.” Jer 17,5.6.

“Ne možete Bogu služiti i mamoni.” Mt 6,24

Ali u svojoj ljubavi Gospod dodaje: „Blago čoveku koji se uzda u Gospoda i kome je Gospod uzdanica. Jer će biti kao drvo usađeno kraj vode i koje niz potok pušta žile svoje, koje ne oseća kad dođe pripeka, nego mu se list zeleni, i sušne godine ne brine se i ne prestaje rađati rod.” Jer 17,7.8.

Na kraju poslušajmo očinski savet apostola Jovana: „Dečice, **čuvajte se idola.**” 1. Jv 5,21. (Čarnić)

I zapamtimo šta Bog kaže: **“Ja sam Gospod, to je ime moje, i slave svoje neću dati drugome ni hvale svoje likovima rezanim.”** Is 42,8.

3. zapovest

NE UZIMAJ UZALUD IMENA GOSPODA BOGA

„Ne uzimaj uzalud imena Gospoda Boga svoga; jer neće pred Gospodom biti prav ko uzme ime njegovo uzalud.”
2. Mojs 20,7.

Ime je simbol ili znak identiteta. Ono nas upućuje na unutrašnju suštinu ličnosti koju označava. I Bog ima svoje ime. Ali ne samo jedno, jer se jednim imenom ne može obuhvatiti i označiti suština Njegove ličnosti.

Jahve je, svakako, najvažnije od svih Božjih imena u Starom zavetu, a za Jevreje i najsvetije ime, i ono se pojavljuje više od 6800 puta. Ovo svoje ime otkrio je sam Bog u razgovoru sa Mojsijem, koga je pozvao da izvede svoj narod iz Misira: „A Mojsije reče Bogu: evo, kad otidem k sinovima Izrailjevim, pa im rečem: Bog otaca vaših posla me k vama, ako mi reku: kako mu je ime? šta ću im kazati? A Gospod reče Mojsiju: **ja sam onaj što jest**. I reče: tako ćeš kazati sinovima Izrailjevim: **koji jest**, on me posla k vama.” 2. Mojs 3,13.14.

Bog je Onaj koji jest. Juče, danas, sutra. U svako doba. Bez početka i bez kraja. Večan. Sveprisutan.

U navedenom tekstu ime **Jahve** sastoji se od četiri suglasnika **JHVH**, i nije sa sigurnošću poznato kako se ono izgovara, jer su ga Jevreji iz strahopoštovanja da ga ne obesvete pri čitanju zamenjivali rečju **Adonaj**. Prepisivači jevrejskih biblijskih rukopisa kasnije su, u 7. i 8. veku n.e., dodavanjem samoglasnika iz reči **Adonaj** stvorili od četveroslovlja **JHVH** reč **Jahve**, odnosno **Jehova**. Ime **Jahve**, prevedeno kao **Gospod**,

naglašava Božju vernost zavetu i Njegovu milost (2. Mojs 15, 2.3; Osija 12,5.6).

Božja izjava koja povezuje prve tri zapovesti zapisana je u Knjizi proroka Isaije: „Ja sam Gospod (Jahve), to je ime moje, i slave svoje neću dati drugome ni hvale svoje likovima rezanim.” Is 42.8

Drugo, ne manje važno Božje ime u Starom zavetu jeste **Elohim** i ono se javlja 2570 puta. Kao ime, koje označava božansko biće, ali služi i kao lično ime, reč **Elohim** otkriva Božju moć i silu (1. Mojs 1,1; 2. Mojs 20,2, Dan. 9,4).

Imena **Elion**, što znači **Višnji**, i **El Elion, Višnji Bog**, ukazuju na Božji položaj (1. Mojs 14,18-20; Is 14,14).

Kao neprikosnoveni vladar Bog je prikazan imenom **Adonaj**, što znači **Gospod** (Is 6,1; Ps 35,23).

Kao izvor svakog blagoslova i utehe (2. Mojs 6,3; Ps 91,1) Svemogućí Bog je prikazan imenima **Šadaj (Svemogućí)** i **El Šadaj (Bog Svemogućí)**.

Bog se otkriva i daleko prisnije, kao **Otac** (5. Mojs 32,6; Is 63,16; Jer 31,9; Mal. 2,10), obraćajući se Izraelju rečima “sin moj, prvenac moj” (2. Mojs 4, 22; 5. Mojs 32,19). Ali On nije samo Otac naroda, On je pre svega Otac svakog ljudskog bića. Svakog čoveka. Isus nas poziva da mu se tako i obraćamo, a ono prvo na šta treba da obratimo pažnju jeste Božje ime: “Ovako dakle molite se vi: **Oče naš** koji si na nebesima, **da se sveti ime tvoje**; da dođe carstvo tvoje; da bude volja tvoja i na zemlji kao na nebu; hleb naš potrebni daj nam danas; i oprosti nam dugove naše kao i mi što opraštamo dužnicima svojim; i ne navedi nas u napast, no izbavi nas oda zla. Jer je tvoje carstvo, i sila, i slava vavek. Amin.” Mt 6,9-13.

Bog se otkrio, rekli smo, i u Hristu. On je to i najavio: “Evo, ja šaljem **anđela** svoga pred tobom da te čuva na putu, i da te odvede na mesto koje sam ti pripremio. Čuvaj ga se i slušaj ga, nemoj da ga rasrdiš, jer vam neće oprostiti greha, **jer je moje ime u njemu.**” 2. Mojs 23,20.21.

Nema sumnje da ovaj Anđeo ima božanska svojstva, čim ima pravo da oprašta grehe i nosi ime samoga Gospoda. Zato

nije teško zaključiti da je to Drugo Lice Božanstva, Gospod Isus Hristos. Hristos je živo otkrivenje Boga. I najupečatljivije. Ko je video Hrista, video je Boga (Jv 14,9). Oni koji primaju Hrista i veruju u Božje ime postaju sinovi Božji: “A koji ga primiše dade im vlast da budu sinovi Božji, koji veruju u **ime** njegovo, koji se ne rodiše od krvi, ni od volje telesne, ni od volje muževlje, nego od Boga.” Jv 1,12.13.

Gospod Isus Hristos je u Bibliji poneo na desetine imena, koja otkrivaju Njegovu suštinu, prirodu, karakter, službu, delo, plan spasenja, ljubav Božju. Samo u jednom proročanstvu prorok Isaija najavljuje nekoliko imena: “Jer nam se rodi dete, sin nam se dade, kome je vlast na ramenu, i ime će mu biti: divni, savetnik, Bog silni, otac večni, knez mirni.” Is 9,6.

Samo ime Isus, aramejski Ješua, a jevrejski Jehošua, znači “Jahve je spasenje”. Pogledajmo i neka od ostalih imena:

Alfa i Omega - Početak i Svršetak;

Andeo zavetni - koji će doći u Crkvu svoju (Mal. 3,1);

Apostol - poslanik Boga živoga (Jevr 3,1);

Bog - nad svima (Rim 9,5);

Bog silni - koji nosi sve u reči sile svoje (Jevr 1,3);

Bog u telu - rođen od žene i pokoren Zakonu (Gal 4,4);

Bolnik - koji bolesti naše nosi (Is 53,4);

Božji sin - da mi budemo sinovi Božji (Jv 1,12);

Čokot - da mi budemo rodne loze (Jv 15,4.5);

Dobri pastir - koji svakoga od nas zna po imenu (Jv 10,14);

Emanuilo - s nama Bog (Is 7,14; Mt 1,22.23);

Glava - Crkvi, svima (Ef. 1,22.23);

Hleb života - koji daje život svetu (Jv 5,33);

Istina - koja oslobađa (Jv 14,6; 8,32);

Jagnje Božje - koje uze na se grehe sveta (Jv 1,29);

Kamen od ugla - tvrdi temelj Crkve (Is 28,16; Mt 21,42);

Lav - koji je nadvladao (Otk 5,5);

Obličje Boga (2. Kor 4,4);

Otac večni - da mi budemo sinovi večni (Is 9,6; Mih 5,2);

Pasha naša - zaklana za nas (1. Kor 5,7);

Posrednik Boga i ljudi (1.Tim 2,5);

Pravda naša - da za pravdu živimo (Jer 23,6;1. Pt 2,24);

Prvosveštenik - da se moli za nas (Jevr 3,1;7,24.25);

Spasitelj - jer je naše življenje na nebesima (Fil. 3,20);

Vaskrsenje - nada čovečanstva (Jv 11,25);

Videlo istinito - da obasja svakoga (Jv 1,4.9);

Život večni - za svakoga koji ga veruje (1. Jv 5,20).

Treća zapovest nas poziva da ne uzimamo ime Gospoda Boga svojega uzalud. Kako se to može činiti? Evo primera, koji je istakao sam Isus: „Neće svaki koji mi govori: Gospode! Gospode! ući u carstvo nebesko; no koji čini po volji oca mojeg koji je na nebesima. Mnogi će reći meni u onaj dan: Gospode! Gospode! nismo li u **ime tvoje** prorokovali, i **tvojim imenom** đavole izgonili, i **tvojim imenom** čudesa mnoga tvorili? I tada ću im ja kazati: nikad vas nisam znao; idite od mene koji činite bezakonje.” Mt 7,21-23.

Ovo je pravi primer zloupotrebe Božjeg imena, jer oni koji čine bezakonje, odnosno krše i gaze Božji Zakon, a tvrde da u Božje ime prorokuju, izgone đavole i tvore čudesa, to svakako ne čine u Božjoj sili. Bog nije sa njima, zato oni neće ni biti sa Bogom. Neće biti spaseni. Biće odbačeni.

Prema tome, obraćati se Bogu i tražiti uslišenje molitva, a istovremeno gajiti greh u srcu, vrhunac je licemerja. Bog ne uslišava takve molitve. Uslišava ih Božji suparnik, Sotona. To

znači da čudesa, ma kakva bila, isterivanje demona i proricanje nisu dokaz nečije pravovernosti. Setimo se Hristovih upozorenja u Njegovom oprostajnom govoru da će u poslednje vreme doći lažni proroci i lažni hristosi (Mt 24, 5.11.24). Neizostavan uslov za uslišenje molitava jeste Božji Zakon u srcu. Zato je psalmista i zabeležio: „Da sam vidio u srcu svom bezakonje, ne bi me uslišio Gospod.” Ps 66,18.

Zloupotreba Božjeg imena je svakako i onda kad se neko kune Njegovim imenom krivo: „Ne kunite se imenom mojim krivo; jer ćeš oskvrniti ime Boga svojega. Ja sam Gospod.” 3. Mojs 19,12.

Uzimanje Božjeg imena nije uzalud, odnosno ne predstavlja greh u molitvi čistoga srca, ali i prilikom slavljenja Boga: „Gospode, Gospode naš! kako je veličanstveno ime tvoje po svoj zemlji!” Ps 8,1.

Oni koji se uzdaju u Njegovo ime, mogu biti sigurni u Njegovu prisutnost, u ma kakvim okolnostima da se nalaze: „U tebe se uzdaju koji znaju ime tvoje, jer ne ostavljaš onih koji te traže, Gospode!” Ps 9,10.

Božje ime je večno, jer je i Bog večan i slava Njegovog imena će sve više rasti: „Ime će njegovo biti uvek; dokle teče sunca, ime će njegovo rasti. Blagosloviće se u njemu, svi će ga narodi zvati blaženim.” Ps 72,17.

Sledeći stihovi imaju proročki značaj, jer se odnose na poslednje vreme. Radi svog imena Bog će učiniti čudo očišćenja na ljudima: „Jer ću tada promeniti narodima usne, te će biti čiste, **da bi svi prizivali ime Gospodnje** i služili mu...” Sof 3,9.

„Svi narodi, koje si stvorio, doći će i pokloniti se pred tobom, Gospode, **i slaviti ime tvoje.**” Ps 86,9.

Zato nam psalmista upućuje sledeći poziv: „Veličajte Gospoda sa mnom, **uzvišujmo ime njegovo** zajedno!” Ps 34,3.

„**Ime je njegovo sveto i valja mu se klanjati.**” Ps 111,9.

Prizivanjem imena Gospodnjeg možemo biti sigurni u svoje spasenje: “I svaki koji prizove ime Gospodnje spašće se.”

Joilo 2,32.

U Novom zavetu ove reči citirao je apostol Petar: “I biće da će se svaki spasti koji prizove ime Gospodnje.” Dela 2,21.

Apostol Pavle takođe kaže: “Jer koji god prizove ime Gospodnje spašće se.” Rim 10,13.

4. zapovest

SEĆAJ SE DANA OD ODMORA

„Sećaj se dana od odmora da ga svetkuješ. Šest dana radi, i svršuj sve poslove svoje. A sedmi je dan odmor Gospodu Bogu tvome; tada nemoj raditi nijednoga posla, ni ti, ni sin tvoj, ni kći tvoja, ni sluga tvoj, ni sluškinja tvoja, ni živinče tvoje, ni stranac koji je među vratima tvojim. Jer je za šest dana stvorio Gospod nebo i zemlju, more i što je god u njima: a u sedmi dan počinu: zato je blagoslovio Gospod dan od odmora i posvetio ga.” 2. Mojs 20,8-11.

Hrišćanstvo je, na nesreću, odavno podeljeno po pitanju ove zapovesti. Većina govori o nedelji, iako se u jevrejskom originalu pominje reč „šabat”, od koje potiče i naša reč **subota**. U Daničićevom prevodu četvrte zapovesti **šabat** je preveden izrazom “**dan od odmora**”, što je i pravo značenje ove reči. **Ša-bat**, dakle, nije nedelja. **Šabat** je **subota**.

Na žalost, samo mali deo hrišćana prihvata ovu zapovest u njenom izvornom obliku, iako bi valjalo da **svi** hrišćani **u svemu** slede Hrista, pa i po pitanju ove zapovesti. Svima je poznato da je Hristos držao i poštovao subotu, ali zagovornici nedelje odbacujući subotu, pravdaju svoj stav između ostalog i time da je Hristos živeo među Jevrejima, pa je samim tim bio prinuđen da poštuje njihove običaje. Međutim, ako četvrta zapovest spada u jevrejske običaje, onda su i sve druge zapovesti jevrejski običaji. Po toj logici trebalo bi i njih odbaciti, odnosno izmeniti. Jevreji moraju da poštuju Boga, jer ih na to obavezuje prva zapovest - mi onda ne moramo. Jevreji ne smeju da se klanjaju kipovima i slikama - mi onda smemo. Jevreji ne smeju da uzi-

maju Božje ime uzalud - mi onda kadgod nam se to prohte. Jevreji moraju da poštuju roditelje - mi onda ne. Jevreji ne smeju da ubijaju - nas onda ta zapovest ne obavezuje. Jevreji ne smeju da čine preljube - mi smo onda i tu slobodni. Itd. Itd. Dakle, ako bismo se tako odnosili prema Zakonu, bili bismo gori od nezna-božaca!

Drugi, navodno „jači“ dokaz protiv subote, a naravno u prilog nedelje, jeste taj što je Isus vaskrsao u nedelju. Time je svetost subote prešla na nedelju i nedelja je, kažu protivnici subote, postala „dan Gospodnji“. Koliko je ovo tačno?

1. Da je Isusova namera bila da nedelju učini svetom, sasvim sigurno da bi o tome dao neku izjavu. A takve izjave nema. Niti je ima u evanđeljima, niti ima u poslanicama apostola.

Isusovo vaskrsenje nije pobeda nad subotom, nego pobeda nad smrću. Prema tome, da je Gospod hteo da ukine subotu, mogao je to i rečima, nije morao umreti.

2. Nijedan događaj se ne slavi prema danu kada se zbio, već prema datumu. Jer dana ima 52 u godini (koliko ima i sedmica), a datum je samo jedan. Ako se npr. neko rodio u petak, 15. aprila, on ne slavi rođendan svakog petka, 52 puta godišnje, već svakog 15. aprila, a to znači jednom godišnje. Tako je i sa vaskrsenjem. Ne može svaka nedelja biti uspomena na vaskrsenje, već samo datum kada se vaskrsenje desilo. Ali ako može, onda Uskrs treba slaviti svake nedelje, a ne jednom godišnje!

Možemo sada postaviti i pitanje koliko se tačno slavi Uskrs? Ako je on uspomena na vaskrsenje kao na događaj, onda bi trebalo da bude vezan za datum, a ne za dan.

Samo vaskrsenje povezano je sa starozavetnim praznikom Pashom, koja je imala dvostruko značenje. Ona nije bila samo uspomena, nego i simbol, uspomena na čudesno izbavljenje izrailjskog naroda iz Egipta i simbol izbavljenja od greha preko Isusa Hrista - Pashalnog Jagnjeta. Pasha je najavljivala Isusa kao Jagnje, kao Žrtvu. I zaista, Isus je žrtvovan na dan Pashe. Bilo je to 31. godine n.e., u proleće, 14. dana meseca aviva, kasnije nazvanoga nisan (mart/april). Apostol Pavle kaže: “Pasha naša zakla se za nas, Hristos” (1. Kor 5,7). Taj dan, kada je Isus žrtvovan,

bio je petak. Sutradan, u subotu, Isus je ostao u grobu. Trećeg dana je vaskrsao.

Pasha je bila pokretni praznik i svake godine je padala u neki drugi dan u sedmici. Prema tome, ako treba slaviti Uskrs kao uspomenu na vaskrsenje, a vaskrsenje se desilo trećeg dana od Pashe, onda bi i Uskrs trebalo da bude pokretan praznik. Svake godine drugog dana. Ponekad i nedeljom. Naravno, kad se padne u nedelju. A zašto nije? Evo šta o tome piše stručnjak za vreme Džerald Džejms Vitrou:

„Za razliku od našeg svetovnog kalendara koji je čisto solarni i islamskog koji je čisto lunarni, hrišćanski crkveni kalendar zavisi i od Sunca i od Meseca. U početku su problem komplikovale razlike između raznih hrišćanskih crkava u pogledu stepena u kojem treba srediti jevrejsku praksu. Jevrejski zakon je određivao da se pashalno jagnje moralo zaklati četrnaestog dana (koji počinje sa sutonom) Nisana, prvog meseca crkvene godine koja je počinjala u proleće. (...) Dalju komplikaciju je predstavljalo to što je jevrejski praznik mogao pasti na ma koji dan u nedelji, dok je **većina hrišćana na kraju želela da dan Vaskrsenja** (dva dana posle raspinjanja na krst) **bude nedelja**. Jedino su se hrišćani u Maloj Aziji pridržavali određenog datuma po jevrejskom kalendaru i zbog toga su nazivani kvatrodecimani. Ovaj spor oko Pashe je prvi put postao predmet opšte brige u drugom veku i naveo je Polikarpa, episkopa Smirne, da godine 158. poseti rimskog papu Aniketa. Sporazumeli su se da se svaki pridržava vlastite prakse. Četrdeset godina kasnije došlo je do mnogo žešćeg spora između rimskog pape Viktora i Polikrata, episkopa efeskog, ali je konačni mir vaspоставio Irinej, biskup lionski.

Međutim, ostavljajući u zasenku ove doktrinarne razlike, određivanje datuma je komplikovala primena različitih metoda izračunavanja, tako da su početkom četvrtog veka važna središta hrišćanstva kao što su Rim i Aleksandrija slavila Uskrs u vrlo različita vremena. Na zahtev cara Konstantina pitanje je 325. godine razmotrio Nikejski sabor. Na žalost, dokumenti o tom saboru koje posedujemo uglavnom ćute o ovom važnom pitanju, ali kasnije u istom veku, Ambrozije, nadbiskup milanski,

pisao je, u sačuvanom pismu, da je **sabor odredio da treba da preovlada zapadna praksa, tako da se Uskrs mora slaviti u nedelju koja sledi prvom punom Mesecu posle prolećne ravnodnevnice**. Ova nedelja je izabrana kako bi se obezbedilo da se Uskrs nikad ne podudara sa jevrejskom Pashom. Kvatrodecimani su odbili da prihvate ovu odluku i njihova praksa se u Maloj Aziji nastavila do šestog veka.” Dž.Dž. Vitrou: *Vreme kroz istoriju*, SKZ, Beograd 1993, pp. 237-238.

Sabor je odredio da treba da preovlada papska praksa. I ona je preovladala. Od šestog veka. Tako se od šestog veka i na Istoku sprovodi zapadna praksa i **Uskrs se slavi u nedelju koja sledi prvom punom Mesecu posle prolećne ravnodnevnice**.

Kao što vidimo, svetost nedelje se ne može dokazati ni vaskrsenjem ni Uskrsom. Štaviše, Uskrs je, po svemu sudeći, manje uspomena na vaskrsenje, a više uspomena na puni Mesec i prolećnu ravnodnevnicu!

Pogledajmo kako je sam Hristos objasnio svrhu subote: „Subota je načinjena čoveka radi, a nije čovek subote radi. Dakle je gospodar sin čovečji i od subote.” Mk 2,27.28.

Zapazimo: Subota je načinjena **čoveka radi**, a ne **Jevrejina radi**. Pošto je to tako, onda je subota morala biti stvorena odmah nakon stvaranja prvog čoveka da bi odgovorila i potreba-ma tog prvog čoveka. Ne bi imalo nikakvog smisla da je Bog čoveka radi vekovima posle stvaranja prvog čoveka stvorio subotu čoveka radi. Njena svrha ima smisla samo ako je pružena svakom čoveku, pa svakako i prvom čoveku. Da li je zaista bilo tako? Pogledajmo biblijski izveštaj o stvaranju:

„I stvori Bog čoveka po obličju svome, po obličju Božjem stvori ga; muško i žensko stvori ih. I blagoslovi ih Bog, i reče im Bog: rađajte se i množite se, i napunite zemlju, i vladajte njom... I svrši Bog do sedmoga dana dela svoja, koja učini; i počinu u sedmi dan od svih dela svojih, koja učini; i blagoslovi Bog sedmi dan, i posveti ga, jer u taj dan počinu od svih dela svojih, koja učini.” 1. Mojs 1,27.28; 2,2.3.

Videli smo da je Gospodar subote Sin čovečji. A Sin čovečji je Hristos. Zato, ako je Hristos Gospodar subote, onda je

On i Tvorac subote. A ako je Gospodar i Tvorac, onda jedino On ima vlast nad subotom. Ko je onda sme menjati? Naravno, samo On. A da li ju je promenio? Evo šta sam kaže: „Ne mislite da sam ja došao da pokvarim zakon i proroke: nisam došao da pokvarim, nego da ispunim. Jer vam zaista kažem: dokle nebo i zemlja stoji, neće nestati ni najmanjega slovca ili jedne title iz zakona dok se sve ne izvrši.” Mt 5,17.18.

Hristos, dakle, nije promenio Zakon, čak ni jedne title iz Zakona, a kamoli čitavu jednu zapovest, niti mu je to bila name-ra.

Da li je to možda učinio apostol Pavle?

Nije ni on. A i da jeste, to svakako ne bi promenilo značaj i svrhu subote, jer Pavle nije ni Tvorac ni Gospodar subote. Neki koji ustaju protiv subote zaključuju ipak da je i apostol Pavle ustao protiv subote i pritom se pozivaju na ono što je on zapisao u svojoj Poslanici Kološanima. Zato pogledajmo šta je to Pavle zapisao:

„Da vas dakle niko ne osuđuje za jelo ili za piće, ili za kakav praznik, ili za mladine, ili za **subote**.” Kol 2,16.

Oho! Protivnici subote kao da su u pravu. Zaista, ima tu nečega! Pavle oslobađa hrišćane i od jela i od pića, i od praznika, i od mladina, pa i od subota. Ovo se ne može poreći. Samo da je još pomenuo nedelju kao zamenu za subotu, sve bi bilo čisto i jasno. Ali opet ne i prihvatljivo. A još manje obavezujuće. Jer Zakon nije u vlasti sluge, a još manje roba, nego Gospodara. Ne zaboravimo, Pavle je bio sluga Isusa Hrista (Rim 1,1), odnosno rob Hristov (1. Kor 7,22). Ili bar da je ovde završio svoju misao o suboti, zagovornici nedelje bi potpuno bili u pravu. Ali ni to nije. Pavle je uz sve ovo samo dodao:

„Koje je sve bilo **sen** od onoga što šćaše da dođe, i **telo je Hristovo**.” Kol 2,17.

Dakle, sve što je Pavle pomenuo, bilo je **senka** i **telo Hristovo** i ukazivalo je na ono što **šćaše**, što je trebalo, **da dođe**. Šta je apostol ovim hteo da kaže? Sve ovo što je navedeno u ovom stihu, pa i subote koje se pominju, ukazivalo je na ono što je trebalo da dođe. A pogledajmo na šta ukazuje subota iz četvrt

zapovesti:

„A sedmi je dan odmor Gospodu Bogu tvome; tada ne-moj radi ti nijednoga posla... **Jer je** za šest dana stvorio Gospod nebo i zemlju, more i što je god u njima: a u sedmi dan počinu: zato je blagoslovio Gospod dan od odmora i posvetio ga.” 2. Mojs 20, 10.11.

Ove reči „**Jer je ...**” pokazuju da subota iz Moralnog zakona ne upućuje naš pogled na ono što će doći, nego na ono što je već bilo. Subota iz Zakona je uspomena na stvaranje, a ne sen niti telo Hristovo. Da kojim slučajem jeste, Hristos bi onda rekao: „Subota je načinjena mene radi.”

Prema tome, jasno je da su pored subote iz Moralnog zakona, koja ukazuje na prošlost, postojale i **subote** (zapazimo, u pitanju je množina) koje su ukazivale na budućnost. O kakvim je to subotama reč? O obrednim. O subotama iz Obrednog zakona. A njih je bilo sedam. Obredne subote su bile prvi i poslednji dan Praznika presnih hlebova (3. Mojs 23,6-8), Dan pedesetnice (3. Mojs 23,15-21), Dan trubni (3. Mojs 23,24.25), Dan pomirenja (3. Mojs 23,27-32) i prvi i poslednji dan Praznika senica (3. Mojs 23, 35.36).

Ovi praznici su bili pokretni i svake godine su padali u neki drugi dan u sedmici, tako da je npr. i sreda mogla biti **šabat**, odnosno **subota**. I svaki drugi dan. Računanje ovih subota zavisilo je od početka svete godine koja se zasnivala na lunarnom kalendaru. Kadgod su se ove subote poklapale sa sedmičnom subotom, odnosno sa subotom iz četvrte zapovesti, onda se taj dan zvao „velikim danom”, kao npr. ona subota kad je Hristos bio u grobu (Jv 19,31).

Kao sen, predlika ili jedna vrsta obrednog proročanstva svi ovi praznici, odnosno sve ove godišnje subote su ukinute sa smrću Gospoda Isusa Hrista na krstu. Zato je apostol Pavle i napisao: „Da vas dakle niko ne osuđuje za jelo ili za piće, ili za kakav praznik, ili za mladine, ili za **subote**.” Kol 2,16.

Prema tome, sve dok nije došla budućnost, na koju su ove obredne subote ukazivale, one su postojale zajedno sa svim obredima. Kada je došla ta budućnost, kada je došao Hristos, čije

su one **sen i telo** bile, ove subote su izgubile svaki značaj.

A što se tiče subote iz Moralnog zakona, iz četvrte zapovesti, s obzirom da ona ukazuje na prošlost, na stvaranje, jasno je da dok bude te prošlosti, biće i nje. Ona se može poništiti tek ako se poništi stvaranje, čija je ona uspomena. Zato je između ostalog Hristos i rekao: „Dokle nebo i zemlja stoji, neće nestati ni najmanjega slovca ili jedne title iz zakona dok se sve ne izvrši.” Mt 5,17.18.

S obzirom da Bog nema nameru da uništi nebo i Zemlju, nego samo da ih obnovi, to i iz ove zapovesti „**neće nestati ni najmanjega slovca ili jedne title**”. Sasvim je onda prirodno da će se subota svetkovati i na novoj Zemlji. I za ovaj logični zaključak nalazimo potvrdu u Božjoj Reči:

„Jer kao što će nova nebesa i nova zemlja, što ću ja načiniti, stajati preda mnom, veli Gospod, tako će stajati seme vaše i ime vaše. I od mladine do mladine, i od subote do subote dolaziće svako telo da se pokloni preda mnom, veli Gospod.” Is 66,22.23.

Koja je svrha ove tako sporne zapovesti, odnosno subote?

Već je rečeno da je subota načinjena čoveka radi. Ali ne radi se u četvrtoj zapovesti samo o suboti, nego o celoj sedmici, a subota je samo kruna stvaranja. Na osnovu celokupnog biblijskog izveštaja može se slobodno reći da su svi dani stvaranja zajedno sa subotom načinjeni čoveka radi. Stvaranje je, dakle, bilo podređeno onome koji je bio kruna stvaranja, odnosno čoveku. I u tome je Božja ljubav. Zato i zapovest počinje rečima: „Sećaj se dana od odmora da ga svetkuješ. Šest dana radi, i svršuj sve poslove svoje.” Jednostavan dokaz za to je činjenica što se nedelja (sedmica) kao sedmični ciklus ne uklapa tačno niti u solarnu godinu od 365 1/4 dana, niti u mesec od 29 dana koji se upravlja prema Mesečevim fazama.

S obzirom da je čovek stvoren po Božjem obličju (1. Mojs 1,27) i to „malo manji od Boga”, kako kaže Psalam 8,5 u jevrejskom originalu, trebalo je i u radu i u odmoru da odražava svoga Tvorca. Prema tome, držanje ove zapovesti pruža čoveku

mogućnost da se približi svome Stvoritelju, a Stvoritelj je spreman da ga u tom vremenu, izdvojenom za odmor, blagoslov i posvećenje, okrepi, blagoslovi i posveti. I to je ljubav. O toj spremnosti Gospoda čitamo u Knjizi proroka Isaije:

„Ako odvratiš nogu svoju od subote da ne činiš što je tebi drago na moj sveti dan, i ako prozoveš subotu milinom, svaki dan Gospodnji slavnim, i budeš ga slavio ne idući svojim putevima i ne čineći što je tebi drago, ni govoreći reči, tada ćeš se veseliti u Gospodu, i izvešću te na visine zemaljske, i daću ti da jedeš nasledstvo Jakova oca svoga; jer usta Gospodnja rekoše.” Is 58,13.14.

Veliki blagoslovi čekaju dakle svakoga onoga koji ne čini što je njemu drago na Božji sveti dan i koji subotu naziva milinom. Sam Gospodar subote stoji iza svih tih obećanja i ona će se ispuniti u punini, jer usta Gospodnja rekoše.

I na kraju, dokaz više da je subota (šabat) zaista sedmi dan, da se u njenom imenu krije reč „odmor“ i da je izuzetno starog porekla jeste taj što se može naći u najraznovrsnijim jezicima širom sveta. Pogledajmo samo neke od njih:

- jevrejski (stari i savremeni): **šabbat** (šabat)
- stari siriak: 7. dan = **šab-ba-tho** (šabat)
- haldejski siriak (Kurdistan i Urumija, Persija): 7. dan = **šaptu** (šabat)
- vavilonski (3800 g. pr.Hr.): 7. dan = **sa-ba-tu** (šabat)
- arapski (zap. Azija, sev. i zap. Afrika): 7. dan = **as-sabt** (šabat)
- staroarapski: 7. dan = **ši-jar** ('dan radosti')
- malteški (Malta): 7. dan = **is-sibt** (šabat)
- etiopski: 7. dan = **san-bat** (šabat)
- koptski (Egipat): 7. dan = **pi sabbaton** (šabat)
- tamašek (planinska regija Atlas, Afrika): 7. dan = **a-hal es-sabt** (šabat)
- kabile (sev. Afrika, staronumijski): 7. dan = **ghas as-sebt** (šabat)

- hausa (centr. Afrika): 7. dan = **assebatu** (šabat)
- hindustani (Pakistan i Indija): 7. dan = **šamba** (šabat)
- pasto (Afganistan): 7. dan = **šamba** (šabat)
- pahlivi (staropersijski): 7. dan = **šambid** ('najprijetniji dan sedmice')
- persijski: 7. dan = **šambah** (šabat)
- jermenski: 7. dan = **šapat** (šabat)
- kurdski (Kurdistan): 7. dan = **šamba** (šabat)
- brduiki (Beludžistan): 7. dan = **šembe** (šabat)
- gruzijski (Kavkaz): 7. dan = **šabati** (šabat)
- suanijski (Kavkaz) : 7. dan = **samntin** (šabat)
- ingouš (Kavkaz): 7. dan = **šatt** (šabat)
- malajski (Malaja, Sumatra): 7. dan = **hari sabtu** (dan šabat)
- javanski (Java): 7. dan = **saptoe** ili **saptu** (šabat)
- dajak (Borneo): 7. dan = **sabtu** (šabat)
- makasar (južni Celebes): 7. dan = **sattu** (šabat)
- malagasi (Madagaskar): 7. dan = **al-sabotsi** (šabat)
- suahili (ist. ekv. Afrika): 7. dan = **as-sabt** (šabat)
- mandingo (zap. Afrika): 7. dan = **sibiti** (šabat)
- teda (centr. Afrika): 7. dan = **es-sebdu** (šabat)
- bornu (centr. Afrika): 7. dan = **sibda** (šabat)
- fulfulde (centr. Afrika): 7. dan = **as-sebdu** (šabat)
- logone (centr. Afrika): 7. dan = **se-sibde** (šabat)
- bagrima (centr. Afrika): 7. dan = **sibbedi** (šabat)
- maba (centr. Afrika): 7. dan = **sab** (šabat)
- osmanlijski (Turska): 7. dan = **jom-es-sabt** (dan šabat)
- kazani-tartar (ist. Rusija): 7. dan = **subbota** (šabat)
- orma (južna Etiopija): 7. dan = **zam-ba-da** (šabat)
- Kongo: 7. dan = **sabbado** ili **kian-sbula** (šabat)

- normanski francuski (10. i 11. vek): 7. dan = **sabbedi** (šabat dan)
- latinski (Italija): 7. dan = **sabbatum** (šabat)
- italijanski: 7. dan = **sabato, sabbato** (šabat)
- španski: 7. dan = **sabado** (šabat)
- portugalski: 7. dan = **sabbado** (šabat)
- francuski: 7. dan = **samedi** (šabat dan)
- romanski (Španija, Katalonija): 7. dan = **dis-sapte** (dan šabat)
- ukrajinski: 7. dan = **subota** (šabat)
- ruski: 7. dan = **subbota** (šabat)

5. zapovest

POŠTUJ OCA SVOJEGA I MATER SVOJU

„Poštuj oca svojega i mater svoju, da ti se produže dani na zemlji, koju ti da Gospod Bog tvoj.” 2. Mojs 20,12.

Vrovatno da nećemo ništa novo reći, ako kažemo da je porodica osnovna ćelija društva, njegov najjači temelj i najpovoljnija sredina za razvoj ljudskog bića. Ugrožena porodica je ugroženo društvo. Sa raspadom porodice preti ista opasnost i društvu kao celini. Upravo zato je Bog i dao ovu zapovest. Njegovim držanjem se obezbeđuje jedinstvo članova porodice i omogućuje skladan razvoj svih pojedinačno. Samim tim jačaju i sve ustanove u društvu, koje su iz nje neposredno proizašle.

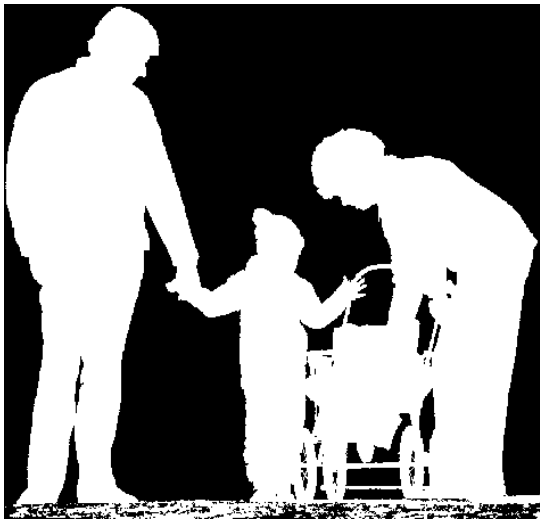
Deca, po prirodi stvari, kad-tad moraju izleteti iz porodičnog gnezda. I to se mora razumeti i prihvatiti kao neminovnost. Ali to ne sme razoriti porodično gnezdo.

Držanje ove zapovesti povezano je i sa velikim blagoslovom. Ovo je jedan od najboljih recepata za dug život. Kao nagrada za poštovanje roditelja nudi nam se i mogućnost da nam se produže dani na Zemlji.

Sa puno očinske ljubavi o tome nam piše i apostol Pavle: „Deco! slušajte svoje roditelje u Gospodu: jer je ovo pravo. Poštuj oca svoga i mater: ovo je prva zapovest s obećanjem: da ti blago bude, i da živiš dugo na zemlji.” Ef 6,1-3.

U Poslanici Kološanima Pavle ponavlja ovu misao: „Deco! slušajte roditelje svoje u svačemu; jer je ovo ugodno Gospodu.” Kol 3,20.

Porodica - najveća vrednost

Bog je osnovao porodicu i odredio je da ostvaruje Njegove namere na Zemlji. Zato, kad apostol Pavle prenosi Božju volju i traži da deca slušaju svoje roditelje u svačemu, onda se podrazumeva da su i sami roditelju već poslušni Bogu u svačemu. U suprotnom deca mogu odreći poslušnost ocu i majci, ako su odrasla i dovoljno svesna da se ono što roditelji od njih zahtevaju kosi sa Božjom voljom. Setimo se primera samoga Isusa:

„Dok on još govoraše k ljudima, gle, mati njegova i braća njegova stajahu napolju i čekahu da govore s njime. I neko mu reče: evo mati tvoja i braća tvoja stoje napolju, radi su da govore s tobom. A on odgovori i reče onome što mu kaza: ko je mati moja, i ko su braća moja? I pruživši ruku svoju na učenike svoje reče: eto mati moja i braća moja. **Jer ko izvršuje volju oca**

moga koji je na nebesima, onaj je brat moj i sestra i mati.”
Mt 12, 46-49.

Već smo ranije rekli da je Isus svih deset zapovesti sveo na dve, koje se mogu izraziti rečima: Ljubi Gospoda i ljubi bližnjega. Od bližnjih su nam, svakako, najbliži roditelji. Njih moramo najpre ljubiti. I ne smemo prestati da ih ljubimo i ako nisu „u Gospodu”. Takođe naša ljubav prema njima ne sme biti nimalo umanjena, ako ih ne poslušamo u onome čime žele da nas odvoje od Gospoda. U takvom slučaju moramo stati uz Gospoda. I sam Isus je to rekao: „Jer sam došao da rastavim čoveka od oca njegova i kćer od matere njezine i snahu od svekrve njene: i neprijatelji čoveku postaće domašnji njegovi. Koji ljubi oca ili mater većma nego mene, nije mene dostojan.” Mt 10,35-37.

Kad roditelji, koji nisu „u Gospodu”, postanu neprijatelji svoje dece, koja su „u Gospodu”, ni onda deca ne treba da prestanu da ljube svoje roditelje. Setimo se da je Isus rekao: „Ljubite neprijatelje svoje, blagosiljajte one koji vas kunu, činite dobro onima koji na vas mrze i molite se Bogu za one koji vas gone.” Mt 5,44.

Čak i u ovakvim okolnostima, rastavljeni od svojih roditelja zbog vere u Boga, moramo misliti na njih, jer bi u suprotnom sama naša vera bila dovedena u pitanje. To nam najbolje potvrđuje apostol Pavle: „Ako li ko za svoje a osobito za domaće ne promišlja, odrekao se vere, i gori je od neznabošca.” 1. Tim 5,8.

Kao i sve druge zapovesti iz Zakona, i ova je zapovest u Isusovo vreme bila dovedena u pitanje od strane onih koji nisu mnogo marili za svoje roditelje, a koji su istovremeno hteli da sačuvaju svoj ugled u društvu, a posebno u crkvenim krugovima. Dok su svoje ostarele i nemoćne roditelje prepuštali gladi i nemaštini, istovremeno su izdvajali prilog za crkvu, koji navodno zbog svetosti nisu smeli da daju roditeljima. Isus je ovakvo ponašanje mnogih, koje je već preraslo u običaj, žestoko osudio:

„A on odgovarajući reče im: zašto i vi prestupate zapovest Božju za običaje svoje? Jer Bog zapoveda govoreći: poštuju oca i mater; i koji opsuje oca ili mater smrću da umre. A vi kažete: ako koji kaže ocu ili materi: prilog je čim bih ti ja mogao po-

moći; može i da ne poštuje oca svojega ili matere. I ukidoste zapovest Božju za običaje svoje. Licemeri! dobro je za vas prorokovao Isaija govoreći: ovi ljudi približavaju se k meni ustima svojim, i usnama poštuju me; a srce njihovo daleko stoji od mene. No zaludu me poštuju učeći naukama i zapovestima ljudskima.” Mt 15,3-9.

Nijedna ljudska zapovest i nijedan običaj ne sme da ukinu ovu zapovest.

6. zapovest

NE UBIJ

„Ne ubij.” 2. Mojs 20,13.

Suština ove zapovesti vezana je za vrednost ljudskog bića i njegovog života, a to se najbolje može razumeti u svetlosti stvaranja. Pogledajmo zato biblijski izveštaj o stvaranju čoveka:

„Potom reče Bog: da načinimo čoveka po svojemu obličju kao što smo mi, koji će biti gospodar od riba morskih i od ptica nebeskih i od stoke i od cele zemlje i od svih životinja što se miču po zemlji. I stvori Bog čoveka po obličju svome, po obličju Božjem stvori ga; muško i žensko stvori ih. I blagoslovi ih Bog, i reče im Bog: rađajte se i množite se, i napunite zemlju, i vladajte njom, i budite gospodari od riba morskih i od ptica nebeskih i od svega zverinja što se miče po zemlji.” 1. Mojs 1,26-28.

Šta bi to značilo „I stvori Bog čoveka po obličju svome”? Ima različitih tumačenja ovog stiha. Međutim, čovek je stvoren na način koji se potpuno razlikuje od dotadašnjeg stvaranja. Do tog trenutka je Hristos, kao stvaralačka Reč, samo izgovarao imena svega onoga što je želeo da stvori, i tako ih dovodio u postojanje. A sada se desilo nešto veličanstveno, od čega je stanovnicima ostalih svetova, koji su usklikima i pesmom pozdravljali rađanje nove planete, verovatno zastao dah. Reč je postala telo. Po prvi put u istoriji naše Zemlje. Hristos se spustio na već oblikovanu Zemlju u obličju čoveka, da bi stvorio čoveka. To nam upravo potvrđuju ove reči: „I stvori Bog čoveka po obličju svome, po obličju Božjem stvori ga.” 1. Mojs 1,27. Drugim rečima, Bog je uzeo onakvo obličje, kakvo je hteo u tom

trenutku da stvori. A i to telo kakvo je hteo da stvori i kakvo je stvorio pokazuje da je Bog ličnost i da ima lični oblik. Setimo se da je za Isusa rečeno da je „obličje Boga što se ne vidi” (Kol 1,15) i da je On „obličje bića njegovog” (Jevr 1,3).

Velika je razlika između stvaranja životinja i stvaranja čoveka. Kad je stvarao životinje Bog je zapovedio zemlji da „pusti iz sebe duše žive” (1. Mojs 1,24). Stvarajući čoveka Bog čuti. Saginje se. Pruža ruke. Uzima prah zemaljski. Prikuplja zemlju. Daje joj obličje. Svoje obličje. Obličje koje je u tom trenutku imao.

„I dunu mu u nos duh životni; i posta čovek duša živa.”
1. Mojs 2,7.

U tom trenutku zakucalo je čovekovo srce. Prostrujao je život kroz njegovo telo. Otvorile su mu se oči i on je nad sobom mogao videti svoga Tvorca. A mogao ga je videti, jer je Stvoritelj bio u ljudskom obličju. Da je bio u božanskom obličju, okružen svojom nebeskom slavom, ne bi ga mogao videti, jer ga ni anđeli nikada takvog nisu videli. „Boga niko nije vidio nikad...” Jv 1,18.

Mnogo vekova kasnije, imajući u vidu trenutak stvaranja, psalmista će pod nadahnućem zapisati: „Šta je čovek te ga se opominješ, ili sin čovečji, te ga polaziš? Učinio si ga malo manjeg **od Boga**, slavom i čašću venčao si ga.” Ps 8,4.5.

Ovako piše u jevrejskom originalu Staroga zaveta: Malo manjeg **od Boga**. U mnogim prevodima, koji su izašli iz grčkog prevoda Starog zaveta, Septuaginte, stoji da smo načinjeni malo manji **od anđela**. Međutim, svakako da je David bio pod uticajem Svetoga Duha kad je pisao ove stihove. On nije običan pesnik koji se prepušta svojoj mašti. Prevodioci Septuaginte nisu bili pod takvim nadahnućem, pa su verovatno hteli da ublaže to strašno poređenje čoveka sa Bogom, jer ono na neki način ponižava Boga, a čoveka suviše visoko uzdiže.

Međutim, trenutak stvaranja bio je trenutak kada je čovek bio malo manji od Boga, odnosno kad je Bog bio malo veći od čoveka. Tada su imali isto obličje. Ljudsko obličje. Samo što je čovek bio stvorenje, a Bog - Stvoritelj.

Sada možemo potpuno razumeti vrednost čoveka. A takođe i značenje zapovesti „Ne ubij!” **Ubiti čoveka značilo bi ubiti Boga!**

Prvo ubistvo desilo se na samom početku istorije čovečanstva. Pogledajmo i taj izveštaj:

„I Avelj posta pastir a Kajin ratar. A posle nekoga vremena dogodi se, te Kajin prinese Gospodu prinos od roda zemaljskoga; a i Avelj prinese od prvina stada svojega i od njihove pretiline. I Gospod pogleda na Avelja i na njegov prinos, a na Kajina i na njegov prinos ne pogleda. Zato se Kajin rasrdi veoma, i lice mu se promeni. Tada reče Gospod Kajinu: što se srdiš? što li ti se lice promeni? Nećeš li biti mio, kad dobro činiš? a kad ne činiš dobro, greh je na vratima. A volja je njegova pod tvojom vlašću, i ti si mu stariji. Posle govoraše Kajin s Aveljem bratom svojim. Ali kad bejahu u polju, skoči Kajin na Avelja brata svoga, i ubi ga.” 1. Mojs 4,2-8.

Brat je ubio brata. Kain Avelja. U čemu je bila Aveljeva krivica? Ni u čemu. Avelj je bio nevin. Zašto ga je onda Kajin ubio? Zato što „Gospod pogleda na Avelja i na njegov prinos, a na Kajina i na njegov prinos ne pogleda.” Prema tome, ruka ubice, koja je bila podignuta na Avelja, bila je u stvari ruka podignuta na Gospoda. **Ubistvo Avelja bio je pokušaj ubistva Boga.** Tako je i sa svakim ubistvom. U svim vremenima. Upravo zbog toga je tako stroga ova zapovest. Jer su posledice strašne.

Neko će možda pomisliti da je čovek sa padom u greh izgubio Božje obličje i sve vrednosti koje je ono podrazumevalo i da ovakvo shvatanje šeste zapovesti nema osnova. Međutim, koliko čovek zaista vredi najbolje je pokazala Golgota. Krst na Golgoti. Sin Božji na krstu Golgote. Sam Hristos je najavio svoju smrt: „Jer Bogu tako omile svet da je i sina svoga jedinorodnoga dao, da nijedan koji ga veruje ne pogine, nego da ima život večni.” Jv 3,16.

Čovek je, dakle, biće za čiji je život Bog dao život svoga Sina, Gospoda Isusa Hrista. Zato je čovekov život tako dragocen. Jer je jednak sa životom Gospoda Isusa Hrista. I zato ga je Bog zaštitio ovom zapovešću.

Međutim, ova zapovest ne štiti čoveka samo od fizičkog uništenja. Setimo se da je Isus rekao da je samo ljubav izvršenje Zakona. Prema tome, sve što nije ljubav, povreda je Zakona. I povreda samoga Boga Stvoritelja. Napad na samoga Boga. To se, svakako, odnosi i na ovu zapovest. I možda pre svega na nju. To najbolje potvrđuju Isusove reči izrečene u Besedi na Gori:

„Čuli ste kako je kazano starima: ne ubij; jer ko ubije, biće kriv sudu. A ja vam kažem da će svaki koji se gnjevi na brata svoga ni za što, biti kriv sudu; a ako li ko reče bratu svome: raka! biće kriv skupštini; a ko reče: budalo! biće kriv paklu ognjenom. Zato dakle ako prineseš dar svoj k oltaru, i onde se opomeneš da brat tvoj ima nešto na te, ostavi onde dar svoj pred oltarom, i idi pre te se pomiri s bratom svojim, pa onda dođi i prinesi dar svoj.” Mt 5,21-24.

Sve što nije ljubav prema Bogu i prema bližnjima, ruka je podignuta na Boga i na bližnjega.

7. zapovest

NE ČINI PRELJUBE

„Ne čini preljube.” 2. Mojs 20,14

U nekim drugim prevodima Biblije, u Luterovom na primer, ova zapovest je prevedena rečima: „**Nemoj da kršiš brak.**” I to je zaista pravo značenje ove zapovesti.

I ova zapovest je stroga, ali istovremeno i puna ljubavi. To je zato što je brak svetinja. A zašto je svetinja? Zato što ga je uspostavio Onaj ko je svet. Bog je brak, kao i subotu, uspostavio još u Raju. Koliko je ova zajednica sveta pokazuje i to što se o njoj u svetom Božjem zakonu ne govori samo u sedmoj, već i u desetoj zapovesti, u kojoj se između ostalog kaže: “**Ne poželi žene bližnjega svojega.**” 2. Mojs 20,17.

Biblijski izveštaj kaže da i muškarac i žena nose božansko obličje, iako nisu stvoreni odjednom i na isti način: „I stvori Bog čoveka po obličju svome, po obličju Božjem stvori ga; muško i žensko stvori ih.” 1. Mojs 1,27.

Najpre je stvoren muškarac, Adam, a onda je stvorena žena. Sa malim vremenskim razmakom. Dato je vreme da Adam poželi druga prema sebi. Tvorac je gledao i video da je Adam, kad su sva stvorenja, kojima je nadenuo ime, u parovima prošla pored njega, na kraju ostao sam. Verovatno i pomalo žalostan. Čovek nije imao nikoga sličnog sebi, kome bi takođe nadenuo ime. To je pokrenulo Boga da kaže: „Nije dobro da je čovek sam; da mu načinim druga prema njemu.” 1. Mojs 2,18.

To je bio trenutak kad je stvaranje nastavljeno: „I Gospod Bog pusti tvrd san na Adama, te zaspa; pa mu uze jedno

rebro, i mesto popuni mesom; i Gospod Bog stvori ženu od rebra, koje uze Adamu, i dovede je k Adamu.” 1. Mojs 2,21.22.

Zapazimo ove poslednje reči: „I dovede je k Adamu.” Prema tome, između muškarca i žene u tom trenutku uspostavljena je dvostruka veza. Najpre je to genetska srodnost, jer je Eva stvorena od dela tela Adama, a sada je to i duhovna veza, jer je sam Bog doveo Evu Adamu. „A Adam reče: sada eto kost od mojih kosti, i telo od moga tela. Neka joj bude ime čovečica, jer je uzeta od čoveka.” 1. Mojs 2,23.

Potom je usledio blagoslov Stvoritelja: „I blagoslovi ih Bog, i reče im Bog: rađajte se i množite se, i napunite zemlju, i vladajte njom...” 1. Mojs 1,28. Očigledno, bio je ovo blagoslov venčanja. Prvi brak. Sveta veza.

Stvoreni prema Božjoj promisli, Adam i Eva su bili „jedno telo” (1. Mojs 2,24; Mt 19,5). Ali ne samo jedno telo, oni su bili i jedna Crkva, jer je Hristos bio sa njima. Na ovaj zaključak nas navode reči samoga Hrista, koje će On mnogo vekova kasnije, opet u ljudskom obličju, reći svojim slušaocima: „Jer gde su dva ili tri sabrani u ime moje ondje sam ja među njima.” Mt 18,20.

Eva je bila spremna da sluša svoga muža kao Gospoda, zato što je Adam bio glava svojoj ženi time što je bio malo manji od Boga. Adam je, pak, kao muž svim srcem ljubio svoju ženu kao sebe samoga, jer je ona bila deo njega. „Jer koji ljubi svoju ženu, sebe samoga ljubi.” Ef 5,28. A njima zajedno glava je bio Hristos, jer je on glava Crkvi. Ovu misao, koja je ovde, u Raju, našla svoje puno, pravo i najčistije otelotvorenje, nalazimo kod apostola Pavla:

„Žene! slušajte svoje muževe kao Gospoda. Jer je muž glava ženi kao što je i Hristos glava crkvi, i on je spasitelj tela. No kao što crkva sluša Hrista tako i žene svoje muževe u svemu. Muževi! ljubite svoje žene kao što i Hristos ljubi crkvu, i sebe predade za nju, da je osveti očistivši je kupanjem vodenim u reči.” Ef 5,22-26.

Hristos je, dakle, venčao Adama i Evu, ali u duhovnom smislu i On sam se s njima, kao sa svojom Crkvom, venčao. Bila

je to prava svadbeno svečanost. Tako je bilo na početku ljudske istorije, tako će biti i na kraju. Biblija upravo počinje i završava svadbenom svečanošću. O posljednjem, večnom sjedinjenju Hrista sa svojom Nevestom piše prorok sa Patmosa:

„Da se radujemo i veselimo, i da damo slavu njemu; jer dođe svadba jagnjetova, i žena njegova pripravila se; i dano joj bi da se obuče u svilu čistu i belu; jer je svila pravda svetih. I reče mi: napiši: blago onima koji su pozvani na večeru svadbe jagnjetove. I reče mi: ove su reči istinite Božje.” Otk 19,7-9.

Sve što izlazi iz ovog svetog okvira, prekršaj je ove zapovesti. I pogled sa željom. Zato je ova zapovest našla mesta i u Isusovoj Besedi na Gori: „Čuli ste kako je kazano starima: ne čini preljube. A ja vam kažem da svaki koji pogleda na ženu sa željom, već je učinio preljubu u srcu svojem.” Mt 5,27.28.

Raj je bio dom naših praroditelja. Zato što je sa njima bio Bog. Da bi naš dom danas bio raj potrebno je da bude Bog u njemu.

„Ako Gospod neće graditi doma, uzalud se muče koji ga grade.” Ps 127,1.

8. zapovest

NE KRADI

„Ne kradi.” 2. Mojs 20,15.

Ilva zapovest je kratka i jasna. I skoro da joj ne treba nikakvo tumačenje. Svako zna da se ono što je tuđe ne sme bez dozvole vlasnika uzimati ni prisvajati. I lopov to zna. Da ne zna, ne bi se krio, ne bi se maskirao, ne bi čak ni planirao krađu. Jednostavno bi ušao tamo gde misli nešto da uzme i čudio bi se ako bi ga neko u tome sprečavao. A to što lopov zna da je nečasno to što radi samo je dokaz, i to veoma jak, da je Zakon Božji prilikom stvaranja čoveka upisan u njegov um. Tragovi toga zapisa, dakle, još uvek postoje. Greh još uvek nije uspeo da ga u potpunosti izbriše.

Šta se sve može obuhvatiti ovom zapovešću? Teško da bismo ikada došli do kraja ako bismo počeli sve da nabrajamo. Zato je ona tako i kratka. Ne kradi. I time je pokriveno sve ono što je tuđe. Njome su obuhvaćeni čak i prekršaji drugih zapovesti, jer bi se i oni mogli nazvati krađom. Tako, na primer, ako prema prvoj zapovesti nedovoljno odajemo čast, slavu i hvalu jedinome Bogu, onda taj deo časti, slave i hvale ili prisvajamo za sebe ili prisvajamo za nekog drugog boga, koga smo izmislili, bilo kakav oblik da smo mu dali. Tako bi se mogle shvatiti i reči apostola Pavla, koje se odnose na one koji su upoznali Boga i Njegovu dobrotu, ali ga nisu proslavili u svom srcu niti mu zahvalili:

„Jer kad poznaše Boga, ne proslaviše ga kao Boga niti mu zahvališe, nego zaludeše u svojim mislima, i potamne nerazumno srce njihovo. Kad se građahu mudri poludeše, i pretvoriše

slavu večnoga Boga u obličje smrtnoga čoveka i ptica i četvoro-
nožnih životinja i gadova.” Rim 1,21-23.

Slično se može reći i za prekršaj druge i treće zapovesti. Ako se ne klanjamo samo Bogu, nego se klanjamo slikama i kipovima, i ako uzalud uzimamo Njegovo ime, i to je jedna vrsta krađe. To je zakidanje Boga za deo slave, hvale i časti, koje smo odali drugome a ne Njemu.

Kod četvrte zapovesti je nemaran, nehajan i sebičan odnos prema suboti, kao vremenu koje je Bog posvetio i rekao „da ne činiš što je tebi drago na moj sveti dan.” (Is 58,13), takođe prisvajanje onoga što nije naše. Ovde bi možda najbolje pristajale reči iz naroda da na taj način „krademo Bogu dane”.

U opisu pete zapovesti videli smo na osnovu Hristovih reči kako su ljudi potkradali svoje stare i nemoćne roditelje time što su im uskraćivali materijalnu podršku izgovarajući se da su upravo taj deo već namenili Bogu.

Kršenje šeste zapovesti „Ne ubij” je prisvajanje prava na nečiji život. A niko to pravo nema. Ni naš život nije u našoj vlasti, a kamoli tuđi.

Gaženje sedme zapovesti, koja čuva i naš i tuđ brak, jeste upravo obostrana krađa. S jedne strane pokraden je tuđi brak za bračnog druga i njegovu ljubav, a s druge strane naš brak, jer smo sebe oteli našem bračnom drugu i uskratili mu ljubav.

„Ne svedoči lažno na bližnjega svoga.” (2. Mojs 20,16) je deveta zapovest. Lažno svedočenje ima takođe dvostruke posledice. Ono ruši i tuđ i naš ugled. I to je krađa.

Deseta zapovest je data da bi se krađa suzbila u korenu, jer kaže „Ne poželi ... išta što je bližnjega tvojega.“ 2. Mojs 20,17.

Šta bismo onda mogli reći u zaključku o ovoj zapovesti?

Ono isto što i na početku: Ne kradi!

Ili: “Ljubi bližnjega svojega kao samoga sebe.” Mk 12,31.

9. zapovest

NE SVEDOČI LAŽNO

„Ne svedoči lažno na bližnjega svoga.” 2. Mojs 20,16.

Rekli smo da je Bog trećom zapovesti u Zakonu zaštitio svoje ime, a time ujedno svoj ugled, čast i dostojanstvo. Osmom zapovesti želi da zaštiti ime našeg bližnjeg, a time takođe njegov ugled, čast i dostojanstvo. Međutim, poštujući ovu zapovest mi istovremeno štitimo naše ime, naš ugled, našu čast i naše dostojanstvo. Jer svako lažno svedočenje na bližnjega istovremeno je lažno svedočenje na nas same. Ne možemo lažući krnjiti ugled bližnjega, a da istovremeno ne krnjimo svoj ugled. Ne možemo blatiti druge, a da nam ruke ili, bar, rukavice (ako to radimo u rukavicama) ostanu čiste. Neko je dobro rekao da kad na nekoga ukazujemo prstom optužujući ga, da tri prsta u istom trenutku pokazuju na nas.

Da bismo mogli znati svu težinu ove zapovesti moramo najpre znati ko je **otac laži**. A ako to znamo, znaćemo čija su deca oni kojima istina nije sveta i čijim su duhom nadahnuti.

Osudjujući jednom prilikom svoje neverne i nepokorne slušaoce Isus im je otkrio ko je njihov otac: „**Vaš je otac đavo**; i slasti oca svoga hoćete da činite: on je krvnik ljudski od početka, i ne stoji na istini; jer nema istine u njemu; kad govori laž, svoje govori: jer je **laža i otac laži**.” Jv 8,44.

Prema tome, onaj ko laže, direktno krši ovu i prvu zapovest, jer mu Bog nije više Otac. Znajući ovo, možemo samo zamisliti kako Bog gleda na laž. Ali nije potrebno da zamisliamo. I tu imamo biblijsko otkrivenje:

„Na ovo šestoro mrzi Gospod, i sedmo je gad duši njegovoj: oči ponosite, **jezik lažljiv** i ruke koje prolivaju krv pravu, srce koje kuje zle misli, noge koje brzo trče na zlo, **lažan svjedok koji govori laž**, i ko zameće svađu među braćom.” Priče 6,16-19.

Božji gnev kad-tad sustiže lažnog svjedoka. Jer u laži su kratke noge. Ne mogu uteći. Tako kaže narod. Slično kaže i Božja reč: „Lažan svjedok neće ostati bez kara, i ko govori laž, neće uteći.” Priče 19,5.

Mnogi se koriste lažima nepravednog dobitka radi, nesvesni da je i to jedan od smrtnih grijehova: „Blago sabrano **jezikom lažljivim** taština je koja prolazi među one koji traže smrt.” Priče 21,6.

Takvi neće ući u grad spasenja, u Nebeski Jerusalem, jer stoji zapisano: „I neće u njega ući ništa pogano, i što čini mrzost i **laž**, nego samo koji su zapisani u životnoj knjizi jagnjeta.” Otk 21,27.

Iz tog razloga pozvani smo da odbacimo laž: „Zato odbacite laž, i govorite istinu svaki sa svojim bližnjim.” Ef 4,25.

Isus je rekao da je on Put, Istina i Život (Jv 14,6). Prema tome, onaj ko krši ovu zapovest, on ide putem laži koji vodi u smrt.

10. zapovest

NE POŽELI

„Ne poželi kuće bližnjega svoga, ne poželi žene bližnjega svoga, ni sluge njegovu, ni sluškinje njegove, ni vola njegovu, ni magarca njegovu, niti išta što je bližnjega tvojega.“ 2. Mojs 20,17.

Na prvi pogled možda izgleda da je ova zapovest manje važna u odnosu na druge. Ili čak - uopšte nevažna. Malo se o njoj govori. Malo se navodi. Ali nije tako. Ona je izuzetno važna. Prekršaj ove zapovesti slobodno možemo nazvati “startnom pozicijom za smrt”. Od nje se polazi u smrt. Jer, evo šta kaže apostol Jakov: “Nego svakoga iskušava sopstvena želja, koja ga mami i vara. Tada želja zatrudnevši rađa greh, a greh učinjen rađa smrt.” Jak 1,14,15. (SPC)

Želja - greh - smrt.

Sve počinje sa željom, a završava se smrću. Ono između zove se greh. Zato zapovest kaže: Ne poželi! Ali zapazimo nešto što je vrlo interesantno. Ova zapovest nas ne ograničava u potpunosti. Ona samo kaže: „**Ne poželi ... išta što je bližnjega tvojega.**“ Dakle, samo bližnjega. Prema tome, ono što ne pripada bližnjem možemo poželeti. A to što ne pripada bližnjem, pripada Bogu. Ono što je Božje, dakle, možemo poželeti. I treba da poželimo. I na našu sreću ono nam se još i nudi da ga poželimo. Setimo se Isusovih reči kada kaže: “Ištite najpre carstva Božjega i pravde njegove...” Mt 6,33.

Zatim kaže: “Ištite i daće vam se; tražite i naći ćete; kucajte i otvoriće vam se.” Mt 7,7.

I čudi se: “Koji je među vama otac u koga ako sin zaište hleba da mu da kamen? Ili ako zaište ribe da mu da mesto ribe zmiyu? Ili ako zaište jaje da mu da skorpiju? Kad dakle vi, zli budući, umete dobre dare davati deci svojoj, koliko će više otac nebeski dati Duha svetoga onima koji ištu u njega?” Lk 11,11-13.

Dakle, kao što od zemaljskog oca smemo da ištemo i možemo da očekujemo ono što nam treba, tako i od nebeskog Oca smemo da ištemo i možemo da očekujemo da dobijemo dobre dare. I to u većoj meri.

Kao hrišćani svesni smo da nam je Bog dao ono što mu je najmilije: “Jer Bogu tako omile svet da je i sina svojega jedinorodnoga dao, da nijedan koji ga veruje ne pogine, nego da ima život večni.” Jv 3,16.

I zato što nam je Bog dao ono što mu je najmilije, spreman je da nam **sve** daruje: “Koji dakle svoga sina ne poštede, nego ga predade za sve nas, kako dakle da nam s njim **sve** ne daruje?” Rim 32.

U davanju se pokazala spasonosna blagodat Božja. Ne u uzimanju. I ona ima određeni cilj: “Jer se pokaza blagodat Božija koja spasava sve ljude. Učeći nas da se odrečemo bezbožnosti i želja ovoga sveta, i da pošteno i pravedno i pobožno poživimo na ovome svetu, čekajući blažena nada i javljenja slave velikoga Boga i spasa našega Isusa Hrista.” Tit 2,11-13.

Samo onaj koji je podigao pogled prema Nebu, čekajući blaženu nadu i javljanje slave velikoga Boga i spasa našega Isusa Hrista, može se odreći bezbožnosti i **želja** ovoga sveta. Samo takav neće poželeti išta što je bližnjega njegovoga!

DESET ZAPOVESTI U NOVOM ZAVETU

Onj koji misle da je Isus došao da ukine zapovesti, uprkos Njegovoj izričitoj izjavi da nije došao da ih ukine nego da ispuni, misle da su one samo deo Starog zaveta i da se ne mogu naći u Novom zavetu. Međutim, ako pogledamo pažljivije, videćemo da većinu od njih upravo Isus navodi. One koje On ne navodi, možemo naći kod Njegovih sledbenika, što je izuzetno važno, jer i to pobija tvrdnju bezakonika da su apostoli posle krsta odbacili Zakon kao nepotreban teret. Tako pada u vodu njihova tvrdnja da je Isus ukinuo zapovesti na krstu.

Prva zapovest

„A Isus odgovori mu: **prva je zapovest** od svih: čuj Izraelju, **Gospod je Bog naš Gospod jedini**; i ljubi Gospoda Boga svoga svim srcem svojim i svom dušom svojom i svim umom svojim i svom snagom svojom. Ovo je prva zapovest.“ Mk 12, 29.30.

Kao što vidimo, Isus prvu zapovest tako i naziva - prvom. Tačnije - prvom od sviju. To znači da i dalje postoji **prva** i da i dalje postoje **sve ostale**. Prema tome, niti je On ukinuo prvu, niti je ukinuo sve ostale. Da je kojim slučajem ukinuo sve ostale, a ostavio samo prvu onda bi prvu verovatno nazvao “jedinom preostalom”.

Druga zapovest

„Kad smo dakle rod Božij, **ne treba da mislimo da je Božanstvo kao ikone zlatne ili srebrne ili kamene**, koje su ljudi majstorski načinili po smišljanju svome.” Dela 17,29.

Ovo su reči apostola Pavla. Obratimo pažnju na njih. Mi smo rod Božji. To znači da smo podignuti na nivo odakle bi svako naše pogrešno mišljenje o Bogu značilo naše duhovno survanje. Neumitan pad. Jer ako imamo pogrešno mišljenje o Bogu, onda i nismo u rodu sa Njim. Zato **ne treba da mislimo da je Božanstvo kao ikone zlatne ili srebrne ili kamene**. Mi nismo u rodu sa zlatom, srebrom ili kamenom. Mi smo rod Božji.

Treća zapovest

„Gle, ide Gospod s hiljadama svetih anđela svojih da učini sud svima, i da pokara sve bezbožnike za sva njihova bezbožna dela kojima bezbožnost činiše, **i za sve ružne reči njihove koje bezbožni grešnici govoriše na nj.**” Juda 15

Ovako je, prema rečima apostola Jude, govorio Enoh, sedmi od Adama, gledajući u viziji Hristov drugi dolazak. To znači da je ova zapovest bila poznata daleko pre Sinaja, od samog početka istorije čovečanstva, i znači da će važiti do Hristovog drugog dolaska. Da je ona ukinuta, kako bi to želeli protivnici Zakona, onda bi svakako bilo rečeno dokle je ona važila. Ako je važila do krsta, a na krstu ukinuta, onda su od krsta pa do Hristovog drugog dolaska oslobođeni suda svi oni koji su govorili i koji će govoriti ružne reči na Nj. Štaviše, ne mogu se smatrati ni “bezbožnim grešnicima”. Čudne li filozofije! Još će se smatrati pravednima za ružne reči protiv Boga!

Četvrta zapovest

„I govoraše im: **subota je načinjena čoveka radi**, a nije čovek subote radi. Dakle je gospodar sin čovečji i od subote.” Mk 2,27.28.

Ovo su reči Gospoda Isusa Hrista, Gospodara subote: **Subota je načinjena čoveka radi!** Prema tome, napad na subotu ima dvostruki karakter - to je napad na Gospodara subote i napad na čoveka, koga radi je subota načinjena. Niti se želi dobro Gospodaru, niti se želi dobro čoveku. A pošto napad dolazi od čoveka, to onda znači da ni napadač sam sebi ne želi dobro.

Koji um može razumeti to bezumlje?!

Peta zapovest

„Poštuj oca i mater.” Mt 19,19.

Šesta zapovest

„Da ne ubiješ.” Mt 19,18.

Sedma zapovest

„Ne čini preljube.” Mt 19,18.

Osma zapovest

„Ne kradi.” Mt 19,18.

Deveta zapovest

„Ne svedoči lažno.” Mt 19,18.

Deseta zapovest

„Ne zaželi.” Rim 7,7.

Petu, šestu, sedmu, osmu i devetu zapovest smo našli takođe kod Hrista. Desetu kod apostola Pavla. Doduše, možemo i desetu naći kod Hrista u Njegovoj Besedi na Gori: “A ja vam kažem da svaki koji pogleda na ženu **sa željom**, već je učinio preljubu u srcu svome.” Mt 5,27.28. Ali citirali smo Pavla, jer je on direktno navodi.

Sve ovo nam pokazuje da Zakon Božji od strane Zakonodavca nikad nije doveden u pitanje. Čak nijedna titla iz Zakona. Čitali smo da je „zakon svet i zapovest sveta i pravedna i dobra.” (Rim 7,12). Zakon odslikava svetost, pravednost i dobrotu Zakonodavca. Bezakonici ne mare za to. Dovodeći u pitanje postojanje Zakona, nisu ni svesni da dovode u pitanje postojanje samog Zakonodavca i Njegovu svetost, i pravednost i dobrotu. Ali, na žalost, na svoju štetu i na svoju pogibao.

HRISTOV ODNOS PREMA ZAKONU

Kakav je bio Hristov odnos prema Zakonu najbolje se može zaključiti na osnovu Njegovih izjava, datih različitim povodima i u različitim prilikama. Svima onima koji su pogrešno shvatali Njegovu misiju, sam Hristos kaže:

„Ne mislite da sam ja došao da pokvarim zakon ili proroke: nisam došao da pokvarim, nego da ispunim. Jer vam zaista kažem: dokle nebo i zemlja stoji, neće nestati ni najmanjega slova ili jedne tittle iz zakona dok se sve ne izvrši. Ako ko pokvari jednu od ovih najmanjih zapovesti i nauči tako ljude, najmanji nazvaće se u carstvu nebeskome; a ko izvrši i nauči, taj će se veliki nazvati u carstvu nebeskome.” Mt 5,17-19.

Ni pitanje koja je zapovest najveća u Zakonu nije ostalo bez odgovora:

„I pristupi jedan od književnika koji ih slušашe kako se prepiru, i vide da im dobro odgovara, i zapita ga: koja je prva zapovest od svih? A Isus odgovori mu: prva je zapovest od svih: čuj Izrailju, Gospod je Bog naš Gospod jedini; i ljubi Gospoda Boga svoga svim srcem svojim i svom dušom svojom i svim umom svojim i svom snagom svojom. Ovo je prva zapovest. I druga je kao i ova: ljubi bližnjega svoga kao samoga sebe. Druge zapovesti veće od ovih nema.” Mk 12,28-31.

Prema Hristovim rečima, značaj ovih zapovesti je ogroman: „O ovima dvema zapovestima visi sav zakon i proroci.” Mt 22,40.

Nikakvo kušanje nije moglo zbuniti Isusa. I tada je Isus naglašavao važnost Zakona: „I gle, ustade jedan zakonik i kušajući ga reče: učitelju! šta ću činiti da dobijem život večni? A on mu reče: šta je napisano u zakonu? kako čitaš? A on odgovara-

jući reče: ljubi Gospoda Boga svoga svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svom snagom svojom, i svom misli svojom, i bližnjega svoga kao samoga sebe. Reče mu pak: pravo si odgovorio; to čini i bićeš živ.” Lk 10,25-28.

Za ulazak u život večni držanje zapovesti je neophodno, jer samo ono pokazuje da je vera živa. Tako možemo zaključiti da je poslušnost, odnosno držanje Božjeg zakona, uslov spase-nja. Znam da se neki hrišćani sa ovim neće složiti i da će ga oka-rakterisati kao puki legalizam, ali oni verovatno nisu čitali sledeće Hristove reči koje je uputio jednom mladom čoveku, ili ih bar nisu razumeli:

„A on mu reče: što me zoveš blagim? niko nije blag osim jednoga Boga. **A ako želiš ući u život, drži zapovesti.** Reče mu: koje? A Isus reče: da ne ubiješ; ne činiš preljube; ne ukra-deš; ne svedочиš lažno; poštuju oca i mater; i ljubi bližnjega svoga kao samog sebe.” Mt 19,17-19.

Oni koji ne shvataju značaj držanja zapovesti i koji se oslanjaju samo na veru bez poslušnosti, ne shvataju svu nemoć svoje vere. Nad njihovom sudbinom zapitan je i apostol Jakov: “Kakva je korist, braćo moja, ako ko reče da ima veru a dela nema? Zar ga može vera spasiti? (..) **Jer kao što je telo bez duha mrtvo, tako je i vera bez dobrih dela mrtva.**” Jak 2,14.26.

Oni, dakle, čija je vera zbog neposlušnosti Božjem zakonu bez dela, pa prema tome i mrtva, trebalo bi da se trgnu kad pročitaju sledeće Hristove reči, koje smo već jednom navodili, a čiji se značaj ne može dovoljno naglasiti:

“Neće svaki koji mi govori: Gospode! Gospode! ući u carstvo nebesko; no koji čini po volji oca moga koji je na nebesima. Mnogi će reći meni u onaj dan: Gospode! Gospode! nismo li u ime tvoje prorokovali, i tvojim imenom đavole izgonili, i tvojim imenom čudesa mnoga tvorili? I tada ću im ja kazati: ni-kad vas nisam znao; idite od mene koji činite **bezakonje.**” Mt 7,21-23.

Šta zapažamo? Možemo se moliti neprestano i govoriti “Gospode! Gospode!”, ali to nije dovoljno za spasenje. To nije jedini uslov. Možemo prorokovati, i đavole izgoniti, i čudesa

mnoga tvoriti, ali ni to nije dovoljno za spasenje. Mnogi će se na to pozivati u **onaj dan**, u poslednji dan, kada budu stajali pred Gospodarem svemira, i govoriće da su sve to činili u Njegovo ime, ali će im On odgovoriti: “Nikad vas nisam znao; idite od mene koji činite **bezakonje**.” Mt 7,23.

Mnoge crkve ističu danas da se u njihovim redovima prorokuje, da se izgone đavoli i čine razna čudesa. I to u Hristovo ime. Ali to nije dokaz niti je merilo da li je jedna crkva prava ili nije. Sve se to može činiti u Hristovo ime, ali ne i u Hristovoj sili. Pravo merilo je da li se u njoj poštuje Božji zakon ili ne. **Hristova sila se ne daje onima koji čine bezakonje!**

Protivljenje Božjem zakonu apostol Pavle naziva “telesnim mudrovanjem”: “Jer telesno mudrovanje neprijateljstvo je Bogu, jer se ne pokorava zakonu Božjem niti može.” Rim 8,7.

U trenucima najvećeg kušanja Isus je istakao značaj držanja prve zapovesti: „U pismu stoji: poklanjaj se Gospodu Bogu svome, i njemu jedinome služi.” Lk 4,8.

Svoju vlast nad Zakonom, a posebno nad četvrtom zapovesti, Isus je naglasio u sledećim rečima: „I govoraše im: **subota je načinjena čoveka radi**, a nije čovek subote radi. Dakle je gospodar sin čovečji i od subote.” Mk 2,27.28.

U ovom istom smislu mogli bismo da kažemo da je subota bila načinjena i Hrista radi onda kad je bio čovek. A da je to zaista tako potvrđuje nam evanđelista Luka, koji je zapisao da je Isus redovno svetkovao subotu i odlazio u sinagogu na bogosluženje: “I dođe u Nazaret gdje beše odrastao, i uđe po običaju svome u dan subotni u zbornicu...” Lk 4,16.

Ali, na žalost, kao i u Isusovo vreme, tako i danas, mnogima je više stalo do tradicije, do otačkih običaja, nego do Božjeg zakona: „A on odgovarajući reče im: **zašto i vi prestupate zapovest Božju za običaje svoje?** Jer Bog zapoveda govoreći: poštuj oca i mater; i koji opsuje oca ili mater smrću da umre. A vi kažete: ako koji kaže ocu ili materi: prilog je čim bih ti ja mogao pomoći; može i da ne poštuje oca svoga ili matere. I ukidoste zapovest Božju za običaje svoje. Licemeri! dobro je za vas

prorokovao Isaija govoreći: ovi ljudi približavaju se k meni ustima svojijem, i usnama poštuju me; a srce njihovo daleko stoji od mene. No zaludu me poštuju učeći naukama i zapovestima ljudskima.” Mt 15,3-9.

O nepropadljivosti i neprolaznosti Zakona Isus kaže: „Lakše je pak nebu i zemlji proći negoli jednoj titli iz zakona propasti.” Lk 16,17.

Sud zemaljski i Sud nebeski drugačije shvataju ubistvo. To se može najbolje videti na osnovu Isusovih reči:

„Čuli ste kako je kazano starima: ne ubij; jer ko ubije, biće kriv sudu. A ja vam kažem da će svaki koji se gnjevi na brata svojega ni za što, biti kriv sudu; a ako li ko reče bratu svome: raka! biće kriv skupštini; a ko reče: budalo! biće kriv paklu ognjenom. Zato dakle ako prineseš dar svoj k oltaru, i onde se opomeneš da brat tvoj ima nešto na te, ostavi onde dar svoj pred oltarom, i idi pre te se pomiri s bratom svojim, pa onda dođi i prinesi dar svoj.” Mt 5,21-24.

Sedma zapovest je takođe našla mesta u Isusovoj Besedi na Gori: „Čuli ste kako je kazano starima: ne čini preljube. A ja vam kažem da svaki koji pogleda na ženu sa željom, već je učinio preljubu u srcu svom.” Mt 5,27.28.

Hristos nam je dao i najbolji savet kako da ispunimo Zakon: „Sve dakle što hoćete da čine vama ljudi, činite i vi njima: jer je to zakon i proroci.” Mt 7,12.

Od kolike je važnosti ljubav za ispunjenje Zakona pokazuje nam to što ju je Isus iskazao u vidu zapovesti: „Novu vam zapovest dajem **da ljubite jedan drugoga, kao što ja vas ljubih**, da se i vi ljubite među sobom. Po tom će svi poznati da ste moji učenici ako uzimate ljubav među sobom.” Jv 13,34.35.

Koliko ljubimo Gospoda najbolje pokazuje kako držimo Njegove zapovesti: „Kao što otac ima ljubav k meni, i ja imam ljubav k vama; budite u ljubavi mojoj. **Ako zapovesti moje uzdržite ostaćete u ljubavi mojoj**, kao ja što održah zapovesti oca svoga i ostajem u ljubavi njegovoj. Ovo vam kazah, da radost moja u vama ostane i radost vaša se ispuni.” Jv 15,9-11.

I još je Isus kazao: „**Ako imate ljubav k meni, zapovesti moje držite.**” Jv 14,15.

I opet: „**Ko ima zapovesti moje i drži ih on je onaj što ima ljubav k meni;** a koji ima ljubav k meni imaće k njemu ljubav otac moj; i ja ću imati ljubav k njemu, i javiću mu se sam.” Jv 14,21.

Zato je apostol Pavle napisao: „**Dakle je ljubav izvršenje zakona.**” Rim 13,10.

KNJIGA KOJA LETI

Jedna od najuzbudljivijih vizija koja je zapisana u Starom zavetu nalazi se u knjizi proroka Zaharije. Ono što je ovaj prorok video i čuo trebalo je da potrese srca Izrailjaca i da ih natera na ozbiljno razmišljanje o Bogu i svom odnosu prema Njemu. Pogledajmo šta je to ovom proroku bilo otkriveno:

„Potom opet podigoh oči svoje i videh, a to knjiga lećaše. I on mi reče: šta vidiš? A ja rekoh: vidim knjigu gde leti, dužina joj dvadeset lakata a širina deset lakata. Tada mi reče: to je prokletstvo koje izađe na svu zemlju, jer svaki koji krade istrebiće se po njoj s jedne strane, i koji se god kune krivo istrebiće se po njoj s druge strane. Ja ću je pustiti, govori Gospod nad vojskama, te će doći na kuću lupežu i na kuću onome koji se kune mojim imenom krivo, i stajaće mu usred kuće i satrće je, i drvlje joj i kamenje.” Zah 5,1-4.

Ovo je cela vizija. Kratka, ali sadržajna i strašna. Strašna u svojoj poruci. Dovoljno strašna da natera narod Božji na razmišljanje i samoispitivanje.

Proroku je bilo dato da vidi neobičan prizor - knjigu koja leti. U to vreme, kao što je poznato, knjige nisu izgledale kao što danas izgledaju. Nisu se mogle listati, već razvijati. Imale su oblik svitka, odnosno samo dve strane. I ova je knjiga bila takva. Ali razvijena. Otvorena. I ogromna. Dužine dvadeset lakata i širine deset lakata. Lakat je bio mera za dužinu i određivao se prema veličini lakta vladara. Uzima se da je u proseku iznosio oko pola metra. To onda znači da je ova knjiga bila deset metara dužine, a pet metara širine. Ukupno pedeset kvadratnih metara. Dok je prorok začuđen posmatrao kako leti ova knjiga neobičnih dimenzija, začuo je Božji glas: „To je prokletstvo koje izađe na svu zemlju.” Zah 5,3.

Knjiga se, dakle, zvala **Prokletstvo**. Prokletstvo koje je izašlo na svu zemlju. Nastavak stiha nam otkriva sadržaj ove knjige: „Jer svaki koji krade istrebiće se po njoj s jedne strane, i koji se god kune krivo istrebiće se po njoj s druge strane.” Zah 5,3.

Koja bi to knjiga mogla biti, u kojoj se na jednoj strani zabranjuje krađa, a na drugoj krivokletstvo? Biblija poznaje samo jednu koja je istovetna sa njom. Nema druge knjige sa takvim sadržajem osim Zakona Božjeg. Jer Zakon s jedne strane kaže „**Ne kradi**”, a s druge „**Ne uzimaj uzalud imena Gospoda Boga svojega; jer neće pred Gospodom biti prav ko uzme ime njegovo uzalud.**”

Prorok kaže da je dovoljan prekršaj ili jedne ili druge zapovesti pa da dođe prokletstvo na kuću onoga koji prestupa Božji Zakon i da je satire. Ko god, dakle, greši u jednome kriv je za sve. Ovu misao nalazimo i kod apostola Jakova:

“Jer koji sav zakon održi a sagreši u jednome, kriv je za sve. Jer onaj koji je rekao: ne čini preljube, rekao je i: ne ubij. Ako dakle ne učiniš preljube a ubiješ, postao si prestupnik zakona.” Jak 2,10.11.

Dugo godina sam imao jedan ručni sat, koji mi je bio veoma drag. Desilo se da je odjednom počeo da preskače. I to po čitav sat. Neko vreme sam ga vraćao, ali sam shvatio da tako ne može zauvek. Odneo sam ga časovničaru da ga pogleda i on je utvrdio da se na jednom zupčaniku slomio jedan zubac. Samo jedan zubac, pomislio sam, i sat je pokazivao pogrešno vreme. Lažno vreme. Zar nije tako i u našem duhovnom životu? Zove-mo se hrišćani, ali ako kršimo makar samo jednu zapovest, pokazujemo da nismo u potpunosti hrišćani, odnosno da smo lažni hrišćani.

Prema tome, svaki prekršaj Božjih zapovesti, bilo koje od njih, čini ovu knjigu prokletstvom. Pogledajmo kako bi to bilo kod prve zapovesti. Čitali smo: sve što stavljamo iznad Boga, time kršimo Njegovu prvu zapovest, i to, naravno, donosi prokletstvo: „Ovako veli Gospod: da je **proklet** čovek koji se uzda u čoveka i koji stavlja telo sebi za mišicu, a od Gospoda odstupa

srce njegovo.” Jer 17,5.6.

Zašto su proroku u viziji pokazane samo dve zapovesti? Zar ostale nisu važne? I te kako su sve zapovesti važne! Ali ove dve su očigledno u to vreme najviše gažene. A kakvo je naše vreme? Nema sumnje, kao i Zaharijino. I danas lupeži i krivokletnici uzimaju sve više maha. A knjiga? Gde je ona danas? Da li leti? Svakako da je ona i danas, kao nekad, izašla kao prokletstvo na svu zemlju i leti. Pogledajmo samo oko sebe. Zar nije i u našoj blizini pala na nečiju kuću i satrla je. Ne u bukvalnom smislu, da je srušila zidove i sravnila ih sa zemljom, ali zar nije za sobom na ponekoj kući ostavila zapis u vidu umrlice i ugasila nečije potomstvo?

“Jer koje on blagoslovi, oni naslede zemlju, a koje on **prokune**, oni se istrebe.” Ps 37,22.

Zato poslušajmo savet vernog Božjeg svedoka:

“Nemoj se žestiti gledajući nevaljale, nemoj zavideti onima koji čine bezakonje. Jer se kao trava brzo kose, i kao zeleno bilje venu. Uzđaj se u Gospoda i tvori dobro; živi na zemlji i hrani istinu. Teši se Gospodom, i učiniće ti što ti srce želi. Predaj Gospodu put svoj, i uzđaj se u njega, on će učiniti. I izvešće kao videlo pravdu tvoju, i pravicu tvoju kao podne. Osloni se na Gospoda, i čekaj ga. Nemoj se žestiti gledajući koga gde napreduje na putu svome, čoveka, koji radi što namisli. Utišaj gnev, i ostavi jarost; nemoj se dražiti da zlo činiš. **Jer će se istrebiti koji čine zlo, a koji čekaju Gospoda naslediće zemlju.** Još malo, pa neće biti bezbožnika; pogledaćeš na mesto njegovo, a njega nema. A smerni će naslediti zemlju, naslađivaće se množinom mira.” Ps 37,1-11.

Knjiga i dalje leti. I dalje se zove Prokletstvo za one koji bi da je pogaze i koji je gaze. Zato je mudro poslušati reči Propovednika, koji je zapisao: „Glavno je svemu što si čuo: **Boga se boj, i zapovesti njegove drži, jer to je sve čoveku.** Jer će svako delo Bog izneti na sud i svaku tajnu, bila dobra ili zla.” Prop 12,13.14.

Ništa se ne može sakriti pred nebeskim Sudijom. Nije dno delo, nijedna tajna. Proroku Danilu je u viziji pokazano da

je nebeski Sud već otpočeo:

“Gledah dokle se postaviše prestoli, i starac sede, na kom beše odelo belo kao sneg, i kosa na glavi kao čista vuna, presto mu bejaše kao plamen ognjeni, točkovi mu kao oganj razgoreo. Reka ognjena izlažaše i tecijaše ispred njega, tisuća tisuća služaše mu, i deset tisuća po deset tisuća stajahu pred njim; sud sede, i knjige se otvoriše.” Dan 7,9.10.

Knjige su se otvorile. A u njima je sve zapisano. Svako delo, svaka reč, svaka tajna. Među ovim knjigama nalazi se i **Knjiga koja leti**. Po njoj se sudi. Za one koji je krše zove se **Prokletstvo**, za one koji je poštuju zove se **Zakon slobode**. Da bismo bili slobodni, apostol Jakov nas savetuje: „Tako govorite i tako tvorite kao oni koji će **zakonom slobode** biti suđeni.” Jak 2,12.

U poslednje vreme istorije čovečanstva jedan mali deo hrišćanstva odlikovaće se upravo držanjem Božjeg zakona, zbog čega će biti predmet napada Sotone: “I razgnevi se zmija na ženu, i otide da se pobije s ostalim semenom njezinim, koje drži zapovesti Božje i ima svedočanstvo Isusa Hrista.” Otk 12,17.

Zmija u Bibliji ima negativan i zao aspekt. Ona je simbol Sotone (Otk 12,9). Žena je simbol Crkve, hrišćanske Crkve. Prema tome, gnev Sotonin je usmeren na Crkvu, na hrišćanstvo u celini, ali njegov cilj je da se pobije sa Ostatom, sa malim brojem onih koji u okviru hrišćanstva drže zapovesti Božje. Njih Biblija naziva svetima: “Ovde je trpljenje svetih, koji drže zapovesti Božje i imaju veru Isusovu.” Otk 14,12.

Sveti su predmet napada, ali nemaju razloga da se plaše gneva Zmije, jer je Onaj u koga oni nepokolebljivo veruju rekao: “I evo ja sam s vama u sve dane do svršetka veka.” Mt 28,20.

Držanje Zakona je izvor blagoslova i napretka:

“Blago čoveku koji ne ide na veće bezbožničko, i na putu grešničkom ne stoji, i u društvu nevaljalih ljudi ne sedi, **nego mu je omileo zakon Gospodnji i o zakonu njegovu misli dan i noć!** On je kao drvo usađeno kraj potoka, koje rod svoj donosi u svoje vreme, i kome list ne vene: što god radi, u svemu napreduje.” Ps 1,1-3.

Onaj kome je omileo Zakon Božji, kao i drvo kraj potoka, donosi rod svoj: „A rod je duhovni ljubav, radost, mir, trpljenje, dobrota, milost, vera, krotost, uzdržanje; na to nema zakona.” Gal 5,22.23.

Rod Duha oslobađa čoveka osude Zakona, a ne držanja Zakona.

SADRŽAJ

Uvod	5
Objava Zakona na Sinaju	7
1. zapovest:	
Ja sam Gospod Bog tvoj	12
2. zapovest:	
Ne gradi sebi lika rezana	24
3. zapovest:	
Ne uzimaj uzalud imena Gospoda Boga svoga	32
4. zapovest:	
Sećaj se dana od odmora	38
5. zapovest:	
Poštuj oca svojega i mater svoju	48
6. zapovest:	
Ne ubij	52
7. zapovest:	
Ne čini preljube	56
8. zapovest:	
Ne kradi	59
9. zapovest:	
Ne svedoči lažno	61
10. zapovest:	
Ne poželi	63
Deset zapovesti u Novom Zavetu	65
Hristov odnos prema Zakonu	68
Knjiga koja leti	73

DESET REČI LJUBAVI

2. izdanje, 2001.

Urednik: **Mr Zdravko Šordan**

Tehnički urednik: **Srđan Pavlović**

Korektor: **Ljiljana Jovanović**

Izdavač: **PUNTA NIŠ**

©Copyright by

Zvonimir Kostić Palanski

Lapčevićeva 11, YU-18000 Niš

Tel/fax 018 / 364-414

E-mail: palanski@EUnet.yu

Štampa: **PUNTA NIŠ**

Tiraž: 1000 primeraka

Foto: Jelena Kostić

PALANSKI

"Zakon je
Gospodnji savršen,
krepí dušu;
svedočanstvo je
Gospodnje verno,
daje mudrost neveštome.

Naredbe su
Gospodnje pravedne,
vesele srce.

Zapovest je
Gospodnja svetla,
prosvetljuje oči."

Ps 19,7.8.